

อิสลามกับวันอีด

العید فی الإسلام

(باللغة التایلندية)

إعداد : عثمان إدريس

เรียบเรียงโดย : อุฆมาน อิดริส

จัดพิมพ์โดย

สำนักงานความร่วมมือเพื่อเผยแพร่และสอนอิสลาม

อัคร-ร็อบวะฮฺ กรุงริยาด ประเทศซาอุดีอาระเบีย

:

المكتب التعاوني للدعوة وتوعية الجاليات بالربوة

Islamic Propagation Office in Rabwah

P.O.Box 29465 RIYADH 11457 - TEL 4454900 - 4916065

FAX: 4970126 - E-Mail: rabwah@islamhouse.com

<http://www.islamhouse.com>

พิมพ์ครั้งแรก : ฮ.ศ. 1427 - ค.ศ. 2006

สงวนลิขสิทธิ์โดย เว็บไซต์อิสลามเฮาส์

อนุญาตให้ใช้ประโยชน์จากหนังสือ โดยไม่บิดเบือนหรือเปลี่ยนแปลงเนื้อหาเดิม

หากมีข้อสงสัย คำแนะนำหรือแก้ไขผิดพลาดใดๆ กรุณาติดต่อเราทางเว็บไซต์ :

www.islamhouse.com

(4728)

ฮ.ศ.1427 - ค.ศ. 2006

สำนักงานความร่วมมือเพื่อเผยแพร่และสอนอิสลาม

อัคร-ริอบวะฮฺ กรุงริยาด ประเทศซาอุดีอาระเบีย

โทร. +966-1-445 4900, 491 6065

www.islamhouse.com

1427 :

:

www.islamhouse.com

(4728)

1427

المكتب التعاوني للدعوة وتوعية الجاليات بالربوة

هاتف : 445 4900 - 491 6065

عنوان الموقع : www.islamhouse.com

ด้วยพระนามของอัลลอฮ์
ผู้ทรงเมตตา ผู้ทรงปราณียิ่งเสมอ

อิสลามกับวันอีด

เรียบเรียง
อุษมาน อิดริส
บรรณาธิการ
ซูฟอัม อุษมาน
พิสูจน์อักษร
ลูกมาน มุสฏอฟา
จัดรูปเล่ม
อับดุล ฟัยรูซ
กราฟฟิก
ยุสรีย์ กอดิรีย์

หนังสือในโครงการความร่วมมือเพื่อจัดพิมพ์หนังสือ
โดย **ห้องสมุดอิกเราะฮ์**
www.iqraOnline.org

โดยความร่วมมือและสนับสนุนของ
สำนักงานความร่วมมือเพื่อเผยแพร่และสอนอิสลาม
อับ-ร็อบวะฮ์ กรุงริยาด ประเทศซาอุดีอาระเบีย
www.islamhouse.com

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
ภาคที่หนึ่ง : อิสลามกับวันอีด.....	13
1. ความหมายของวันอีด.....	14
1.1 ความหมายด้านภาษา.....	14
1.2 ความหมายด้านนิติศาสตร์.....	15
2. อีดในอัลกุรอานและซุนนะฮ์.....	16
2.1 ระบุถึงการมีวันอีดที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของทุกประชาชาติ	17
2.2 ระบุถึงวันอีดของประชาชาติอิสลาม.....	17
2.3 ระบุถึงวันอีดของประชาชาติอื่น.....	18
3. ปรัชญาวันอีดในบัญญัติอิสลาม	20
4. วันอีดในอิสลาม.....	23
4.1 ประวัติวันอีดในอิสลาม	23
4.2 วันอีดในบัญญัติอิสลาม	24
1. อีดประจำสัปดาห์.....	25
2. อีดิลฟิฏْرِ.....	26
3. อีดิลอฎฮาหรืออีดกุรบาน.....	27
4. อีดอับร้อร (รายอหก).....	28
ภาคที่สอง : การปฏิบัติตนในวันอีด	31
1. ห้ามถือศีลอดในวันอีด	32
2. กล่าวตักบีร์.....	33
2.1 ตักบีร์ในวันอีดิลฟิฏْرِ.....	33
2.2 ตักบีร์ในวันอีดิลอฎฮา	34
2.3 การตักบีร์ของสตรี.....	35
2.4 จำนวนของตักบีร์.....	36

3. จ่ายชะกาดพิกุลและเชือดสัตว์กูรบาน.....	37
3.1 หุ่่มชะกาดพิกุลและเชือด.....	37
3.2 กำหนดเวลาจ่ายชะกาด.....	38
3.3 ทำไมต้องมีจ่ายชะกาด.....	38
3.4 การเชือดสัตว์กูรบาน.....	39
3.5 ทำไมต้องมีการเชือดกูรบาน.....	39
4. อาบน้ำชำระร่างกาย.....	41
5. พรมน้ำหอม.....	42
6. แต่งกายด้วยอาภรณ์ที่สวยงามและดูดีที่สุด.....	42
7. รับประทานก่อนละหมาด.....	43
8. เดินทางสู่สนามละหมาด.....	45
8.1 เวลาออกสู่สนามละหมาด.....	45
8.2 กล่าวตักบีร์ตลอดทางสู่สนามละหมาด.....	46
8.3 การออกสู่สนามละหมาดของสตรีและเด็กๆ.....	47
8.4 เดินทางด้วยการเดินเท้า.....	48
8.5 ไปและกลับด้วยเส้นทางที่ต่างกัน.....	48
9. ละหมาดอีต.....	50
9.1 หุ่่มการละหมาดอีต.....	50
9.2 เวลาละหมาดอีต.....	52
9.3 สถานที่ละหมาดอีต.....	52
9.4 จำนวนร็อกอัต.....	54
9.5 การเรียกร้องสู่ละหมาด.....	54
9.6 คุฏบะฮ์ในวันอีต.....	56
1. หุ่่มและเวลาคุฏบะฮ์วันอีต.....	56
2. จำนวนคุฏบะฮ์.....	56
3. การกล่าวตักบีร์ในคุฏบะฮ์.....	57

9.7	ละหมาดสุนัตก่อนและหลังละหมาดอีด	59
9.8	ขั้นตอนและรูปแบบการละหมาดอีด	59
10.	กล่าวอวยพรให้แก่กัน	62
11.	บริจาคทาน	63
12.	จัดงานฉลองและการละเล่นวันอีด	63
	ข้อชี้แจงบางประการเกี่ยวกับละหมาดอีด	64
	ภาคผนวก : ละหมาดอีดที่มุกีฮ์คือซุนนะฮ์ (ทัศนะของอุละมาอ์ว่าด้วยการ ละหมาดอีดที่สนาม)	67
1.	ความหมายของมุกีฮ์ฮอลลา	68
2.	ที่มาของการละหมาดที่มุกีฮ์ฮอลลา	68
3.	ทัศนะอุละมาอ์ว่าด้วยการละหมาดอีดที่มุกีฮ์ฮอลลา	71
3.1	ทัศนะของอุละมาอ์ซัยบะหะฟียฺ	71
3.2	ทัศนะของอุละมาอ์ซัยบะมาลิกียฺ	71
3.3	ทัศนะของอุละมาอ์ซัยบะชาฟีอียฺ	72
3.4	ทัศนะของอุละมาอ์ซัยบะหันบะลียฺ	75
3.5	ทัศนะของอุละมาอ์ซัยบะฮอซีรียฺ	76
4.	สรุปความ	76
	ความคลุมเครือและคำตอบ	77
	คำเรียกร้องและเชิญชวน	79

คำนำบรรณาธิการ

หนังสือ “อิสลามกับวันฮีด” เป็นหนึ่งในหนังสือชุดโครงการความร่วมมือเพื่อจัดพิมพ์และเผยแพร่หนังสือ โดยห้องสมุดอิกเราะฮ์ ซึ่งได้รับความร่วมมือจากสำนักงานความร่วมมือเพื่อเผยแพร่และสอนอิสลาม อัคร-ร็อบวะฮ์ กรุงริยาด ประเทศซาอุดีอาระเบีย เจ้าของเว็บไซต์ www.islamhouse.com ในการดำเนินการจัดพิมพ์

เนื้อหาสาระสำคัญในหนังสือได้อธิบายถึงประเด็นต่างๆ เกี่ยวกับวันฮีดในอิสลาม ตั้งแต่ประวัติความเป็นมา บทบัญญัติต่างๆ จากอัลกุรอาน และหะดีษ รวมทั้งการปฏิบัติตนในวันสำคัญนี้ตามแบบฉบับของท่านรอซูล ค็อลลัลลอฮุ อะลัยฮิ วะสัลลัม ซึ่งผู้เขียนได้ใช้วิธีการนำเสนออย่างเป็นข้อๆ เพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจและนำไปปฏิบัติจริง

หนังสือเล่มนี้จัดพิมพ์ครั้งแรกเนื่องในโอกาสการจัดละหมาดอีดีล-อฎุฮาร่วมกัน ครั้งที่ 5 ปี ฮ.ศ. 1426 ณ สนามศักดิ์เสนีย์ โรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดปัตตานี ซึ่งเป็นโครงการที่จัดขึ้นทุกปีโดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดปัตตานี

ในการจัดพิมพ์ครั้งนี้ เราได้ตรวจแก้ไขและขัดเกลาเนื้อหาของหนังสือให้ดีขึ้น อย่างไรก็ดี ย่อมที่จะเลี่ยงไม่พ้นจากข้อผิดพลาดที่อาจจะเป็นเหตุสุดวิสัยของมนุษย์ปุถุชน จึงใคร่ขอรับฟังคำแนะนำจากผู้อ่านทุกท่านด้วยความยินดียิ่ง

ขอขอบคุณผู้เรียบเรียงที่ได้ใช้ความพยายามอย่างเต็มความสามารถในการเขียนหนังสือเล่มนี้ ขออัลลอฮ์ทรงตอบแทนความดีงาม และขอทรงอำนวยการประโชชน์จากหนังสือเล่มนี้แก่มุสลิมผู้ใฝ่หาการปฏิบัติตามแบบอย่างอันดีงามของท่านรอซูล ค็อลลัลลอฮุ อะลัยฮิ วะสัลลัม ทุกคน อามีน

บรรณาธิการ

คำนำผู้เรียบเรียง

มวลการสรรเสริญเป็นสิทธิ์ของอัลลอฮฺ ความศานติจงประสบแด่ศาสนทูต
มุหัมมัด บรรดามิตรสหายของท่าน ตลอดจนบรรดาผู้ที่เจริญรอยตาม
แบบอย่างการดำเนินชีวิตของท่านตลอดไป และขออัลลอฮฺจงประทานความ
สันติ ความเมตตา และความจำเริญแด่ทุกท่าน

ความรู้เกี่ยวกับวันอีดี เป็นเรื่องสำคัญอย่างหนึ่งที่มุสลิมทุกคนต้อง
เรียนรู้และทำความเข้าใจให้ลึกซึ้ง เพื่อการปฏิบัติที่ถูกต้องตามแบบฉบับของ
ท่านนบี ศ็อลลัลลอฮฺ อะลัยฮิ วะลัลลัม

แต่เนื่องจากว่ายังมีคู่มือวันอีดีฉบับภาษาไทยที่มีความสมบูรณ์
และครอบคลุมพอที่จะเป็นแหล่งอ้างอิงแก่บรรดาผู้สนใจที่ไม่สามารถอ่าน
ภาษาอาหรับและภาษามลายูได้ ดังนั้นด้วยความโปรดปรานของอัลลอฮฺทำให้
หนังสือ **'อิสลามกับวันอีดี'** เล่มนี้อยู่ในมือท่านได้ โดยผู้เขียนพยายามเรียบ
เรียงด้วยสำนวนภาษาที่อ่านเข้าใจง่ายและสามารถนำไปปฏิบัติได้ทันที

ผู้เรียบเรียงหวังเป็นอย่างยิ่งว่า สารของหนังสือเล่มนี้จะมีคุณูปการ
อย่างใหญ่หลวงในการเผยแผ่สัจธรรมของอิสลามแก่สาธารณชนและผู้รัก
ศุนนะฮฺของท่านนบี ศ็อลลัลลอฮฺ อะลัยฮิ วะลัลลัม

ด้วยข้อจำกัดของเวลาจึงอาจทำให้เนื้อหาและความสมบูรณ์ของ
หนังสือเล่มนี้มีข้อบกพร่องอยู่บ้าง จึงหวังว่าคงจะได้รับคำแนะนำและติชมที่
เป็นประโยชน์จากท่าน และขอรับฟังด้วยความยินดียิ่ง เพื่อที่จะได้นำไป
ปรับปรุง และแก้ไขเพื่อความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นของหนังสือต่อไป

ขอขอบคุณทุกๆฝ่ายที่ร่วมมือร่วมใจเพื่อดำเนินการจัดพิมพ์หนังสือ
เล่มนี้ และขออ้อต่ออัลลอฮฺตะอาลาทรงโปรดประทานเตาฟีกและฮิตายะฮฺ
แก่ทุกท่านด้วยเทอญ อามีน

อุษมาน อิดรีส

ภาคหนึ่ง
|
อิสลามกับวันฮีด

1. ความหมายของวันอีต

1.1 ความหมายด้านภาษา

อีต เป็นภาษาอาหรับที่พัฒนามาจากกริยาของ “อาดะ ยะอูดุ เอาตัน” แปลว่า เวียนมา วกกลับ หวนมาบรรจบ ครอบรอบ

อัล-อัซซะรียฺ กล่าวว่า “อีตในทัศนะของคนอาหรับจะหมายถึง เทศกาลความรื่นเริงหรือความโศกเศร้าที่หวนกลับมาบรรจบหรือ ครอบรอบอีกครั้งหนึ่ง”

อิบนุล-อะเราะบียฺ กล่าวว่า “เหตุที่ถูกเรียกว่า “อีต” เพราะมันจะ เวียนกลับมาพร้อมกับนำความรื่นเริงครั้งใหม่(มาสู่ชุมชน)”⁽¹⁾

วันอีต จะถูกเรียกเนื่องในเทศกาลหรือโอกาสใดโอกาสหนึ่งที่ หวนมาบรรจบเป็นประจำในรูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ และในวัน เดือนปีที่ชัดเจนจนเป็นธรรมเนียมที่รู้จักกัน ซึ่งอาจจะเป็นเทศกาลรายปี รายเดือน หรือรายสัปดาห์ โดยที่เทศกาลดังกล่าวจะหวนกลับมาพร้อม กับการต้อนรับของชุมชนด้วยกิจกรรมต่างๆ ทั้งที่เป็นกิจกรรมด้าน

⁽¹⁾ ลิขานุล อะร็อบ 9/491, ตาญูล อะรูล 8/438

พิธีกรรมศาสนา กิจกรรมสันตนาการ กิจกรรมประเพณี กิจกรรมการชุมนุมสังสรรค์ และกิจกรรมการเล่นหรือความรื่นเริงต่างๆ⁽²⁾

1.2 ความหมายด้านนิติศาสตร์

วันอีดในด้านนิติศาสตร์จะหมายถึงวันแห่งเทศกาลหรือโอกาสใดโอกาสหนึ่งที่หวนกลับมาบรรจบหรือครบรอบอีกครั้งอย่างเป็นเนื่องนิตย์และเป็นปกติวิสัย ไม่ว่าจะเป็นการหวนกลับมาในรอบปี รอบสิบดาร์ หรือรอบเดือนก็ตาม⁽³⁾ อาทิเช่น อีดิลฟิฏริ อีดิลอัฎฮา อีดุลมีลาด (วันเกิด) อีดเราะซูลสะนะฮฺ(วันขึ้นปีใหม่) และอีดเมาลิด เป็นต้น

และของขวัญวันอีด จะถูกเรียกว่า “อีดียะฮฺ”

อิบนุ อาบิตีน กล่าวว่า "สาเหตุที่ถูกเรียกวันนี้ว่าวันอีด เพราะอัลลอฮฺทรงนำความเมตตาและความดีต่างๆ ของพระองค์กลับคืนสู่บ่าวของพระองค์อีกครั้ง อาทิเช่นอนุญาตให้ละจากการถือศีลอดหลังจากที่พระองค์ทรงห้าม(เป็นเวลาหนึ่งเดือนเต็ม) การแจกจ่ายชะกาตแก่คนจน การแจกจ่ายเนื้อสัตว์อุกุหียะฮฺ(สัตว์กูรบาน) และอื่นๆ และเนื่องจากว่าโดยปกติแล้วในวันนี้จะมีแต่ความสุข สนุกสนาน รื่นเริง กระจับกระจ่าง และมีสีสันสวยงาม"⁽⁴⁾

ดังนั้น วันอีดจึงถูกเรียกตามโอกาสสำคัญและความรื่นเริงต่างๆ ที่แตกต่างกันออกไป ดังนี้

หนึ่ง วันเวลาที่สำคัญ อาทิเช่น คำพูดของท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิ วะสัลลัม เกี่ยวกับความสำคัญของวันศุกร์ที่ว่า “แท้จริง

⁽²⁾ เฆาะริบুলหะดีษ ของ อัล-ค็อฎฎอบีฮ์ 1/96, อัล-มุฟเราะดาต หน้า 355

⁽³⁾ อิกติฎอฮฺ อัศ-ศิรอฎ อัล-มุสตะกีม 1/241, วารสารอัล-มะนาฮฺ (7/97) 19/12/1316 ฮ.ศ.

⁽⁴⁾ หะซียะฮฺ อิบนุ อาบิตีน 2/165

วันนี้ เป็นวันที่อัลลอฮ์ทรงบันดาลให้เป็นวันอีด(วันสำคัญประจำสัปดาห์) สำหรับชาวมุสลิม”⁽⁵⁾

สอง สถานที่ชุมนุม เช่นคำพูดของท่านนบี ค็อลลัลลอฮุ อะลัยฮิ วะสัลลัมที่ว่า “พวกเจ้าจงอย่าเอาที่ฝังศพของฉันเป็นอีด (สถานที่ชุมนุมเพื่อประกอบกิจกรรมศาสนา)ของพวกเจ้า”⁽⁶⁾

สาม งานชุมนุมและกิจกรรมบันเทิงและรื่นเริง เช่นคำพูดของอิบนุ อับบาสที่ว่า “ฉันได้ไปร่วมในวันอีด (ร่วมชุมนุม ณ สนามละหมาดและกิจกรรมหลังจากนั้น) กับท่านรอซูล ค็อลลัลลอฮุ อะลัยฮิ วะสัลลัม”⁽⁷⁾

สี่ กิจกรรมและการละเล่นเนื่องในโอกาสครบรอบวันสำคัญ ซึ่งโอกาสนี้จะถูกเรียกว่าเป็นวันอีดมากที่สุด เช่นคำพูดของท่านนบี ค็อลลัลลอฮุ อะลัยฮิ วะสัลลัม ขณะที่อนุบักร์ห้ามไม่ให้เด็กหญิงสองคนพี่น้องบำอญูในบ้านของท่านรอซูลในวันอีดโดยมีท่านหญิงอาอิชะฮ์นั่งดูอยู่ “โอ้ อนุบักร์ เจ้าจงปล่อยนางทั้งสอง(ให้พี่น้อง)ต่อไปเถิด เพราะแท้จริงสำหรับทุกประชาชาติจะมีวันอีดของพวกเขา และนี่คือวันอีดของพวกเรา”⁽⁸⁾

2. อีดในอัลกุรอานและสุนนะฮ์

⁽⁵⁾ อัล-บุคอรี (952), มุสลิม (892)

⁽⁶⁾ อิบนุ มาญะฮ์ (1098) จากหะดีษของอิบนุ อับบาส และในความหมายเดียวกันนี้จากหะดีษของ อับู ฮุร็อยเราะฮ์ ในบันทึกของ อะหมัด 2/203, อิบนุ กุซัยมะฮ์ (2161), อัล-ฮาติม 1/438, และอะหมัด ซากิร กล่าวว่า เป็นหะดีษที่ถูกต้อง (8016)

⁽⁷⁾ อะหมัด 2/367, อับู ดาวูด (2042), หะดีษหะสัน ดู ตะหะซีร์ อัศ-สาญิด (96)

⁽⁸⁾ อัล-บุคอรี (962), มุสลิม (884) และดูรายละเอียดเกี่ยวกับโอกาสการเรียกวันอีดในหนังสือ อิกติฎอฮ์ อัศ-ศิรอฎิ อัล-มุสตะกีม 1/442

เราสามารถแบ่งประเภทของอีดที่มีระบุอยู่ในอัลกุรอานและ
ซุนนะฮ์ออกเป็นสามประเภท ดังนี้คือ

2.1 ระบุถึงการมีวันอีดที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของทุกประชาชาติ อัลลอฮ์ได้ตรัสว่า

ความว่า “และสำหรับทุกๆประชาชาติ เราได้กำหนดพิธีกรรมทาง
ศาสนาเพื่อพวกเขาจะได้กล่าวพระนามของอัลลอฮ์”⁽⁹⁾
คำว่า “พิธีกรรมทางศาสนา” ในที่นี้หมายถึง “วันอีด”⁽¹⁰⁾

อัลลอฮ์ได้ตรัสอีกว่า

ความว่า “สำหรับทุกๆประชาชาติเราได้กำหนดพิธีกรรมทาง
ศาสนาแก่พวกเขา เพื่อให้พวกเขาได้ปฏิบัติ(กิจกรรมทางศาสนา)
ในพิธีกรรมดังกล่าว”⁽¹¹⁾

และคำว่า “พิธีกรรมทางศาสนา” ในที่นี้ก็หมายถึงวัน “อีด”
เช่นเดียวกัน⁽¹²⁾

2.2 ระบุถึงวันอีดของประชาชาติอิสลาม

⁽⁹⁾ อัล-หัจญ์ (34)

⁽¹⁰⁾ ดูคำอธิบายของอิบนุ อับบาส, อัล-กัลบีย์ และอัล-ฟัยรออ ในอัน-นุกัต วัลอุยูน ของ อัล-
มาวัรตี 4/25, ตัฟสีร์ อิบนุ กะษีร์ 3/354, อัลด-ดุรุลมันษูร ของ อัล-สุญญีย์ 4/648

⁽¹¹⁾ อัล-หัจญ์ (67)

⁽¹²⁾ ดูคำอธิบายของอิบนุ กุฏัยบะฮ์ ในอัน-นุกัต วัลอุยูน ของ อัล-มาวัรตี 4/39

อะนัสเล่าว่า เมื่อครั้งที่ท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุ อะลัยฮิ วะสัลลัม เดินทางมายังนครมะดีนะฮ์ ชาวมะดีนะฮ์มีวัน(สำคัญ)อยู่สองวันซึ่งพวกเขาจะจัดกิจกรรมการละเล่นกันในสมัยก่อนอิสลาม ดังนั้นท่านจึงกล่าวว่า “แท้จริงอัลลอฮ์ทรงเปลี่ยนวันทั้งสองให้แก่พวกเจ้าด้วยสองวันอื่นที่ดีกว่านั้น นั่นคือวันฟิฏริ(วันออกบวชจากเดือนเราะมะฎอน)และวันเชือด(วันอีดิลอัฎฮา)”⁽¹³⁾

ท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุ อะลัยฮิ วะสัลลัม กล่าวว่า “ฉันถูกสั่งให้ยึดเอาวันอีดิลอัฎฮาเป็นวันอีด ซึ่งอัลลอฮ์ทรงทำให้มันเป็นวันอีดสำหรับประชาชาตินี้”⁽¹⁴⁾

ท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุ อะลัยฮิ วะสัลลัม กล่าวว่า “แท้จริงวันศุกร์เป็นวันอีด ดังนั้นพวกเจ้าจงอย่าทำให้วันอีดของพวกเจ้าเหมือนกับวันถือศีลอดของพวกเจ้า(หมายความว่าจงอย่าถือศีลอดในวันศุกร์เพียงวันเดียว) เว้นแต่ว่าพวกเจ้าจะถือศีลอดควบกับวันก่อนหรือหลังวันศุกร์หนึ่งวัน”⁽¹⁵⁾

2.3 ระบุถึงวันอีดของประชาชาติอื่น

อัลลอฮ์ได้ตรัสว่า

ความว่า “อิซาบุตรของมัรยัม จึงกล่าวว่า ข้าแต่อัลลอฮ์ ผู้เป็นองค์อภิบาลของข้าพระองค์! โปรดได้ทรงประทานลําหรับอาหาร

⁽¹³⁾ อะหมัด 3/103, อับู ดาวูด(1134), อัน-นะสอีย์(1556), เตะฮิหฺ สุนัน อัน-นะสอีย์(1465)

⁽¹⁴⁾ อัน-นะสอีย์ 7/212-213, อิบน์ หิบบาน 13/235 (5914)

⁽¹⁵⁾ อะหมัด 2/303, อัล-หาคิม 1/437, อิบน์ คุซัยมะฮฺ 3/315

แก่พวกข้าพระองค์ลงมาจากฟากฟ้าด้วยเถิด (พวกเรา)จะได้(ยึดเอาวันนั้น)เป็นวันแห่งการรื่นเริงแก่พวกข้าพระองค์ ทั้งแก่ชนรุ่นแรกของพวกข้าพระองค์และแก่ชนรุ่นสุดท้ายของพวกข้าพระองค์ และเพื่อเป็นสัญญาณ(แห่งความเกรียงไกร)อย่างหนึ่งจากพระองค์”⁽¹⁶⁾

หมายความว่า “เราจะยึดเอาวันที่พระองค์ทรงประทานสำหรับนั้นเป็นวันอีต(วันสำคัญ) ที่เราและลูกหลานของเราจะเกิดทุนมันต่อไป”⁽¹⁷⁾

อัลลอฮฺทรงเล่าถึงวันนัดหมายของมุซาก็บรรดานักมายากลว่า

ความว่า “มุซาได้กล่าวว่า ‘แท้จริงกำหนดวันนัดหมายของท่านคือวันแห่งการประดับประดา’”⁽¹⁸⁾

คำว่า “วันแห่งการประดับประดา” ในที่นี้ก็หมายถึงวันอีต ของพวกเขา⁽¹⁹⁾

อัลลอฮฺได้ตรัสระบุถึงคุณลักษณะอย่างหนึ่งของบ่าวผู้ศรัทธาที่แท้จริงของพระองค์(อิบาดุรเราะห์มาน)ว่า

⁽¹⁶⁾ อัล-มาอิดะฮฺ (114)

⁽¹⁷⁾ ดูคำอธิบายของอัล-สุตตี๋ และอัญญาบะรีย์ ใน ญะมิอุลบะยาน 7/132 และอัล-ตุรูล มัณษูร 2/610

⁽¹⁸⁾ ฎอฮา (59)

⁽¹⁹⁾ ดูคำอธิบายของมุญาฮิด ในอัล-ตุรูลมัณษูร 2/610 และเกาะตาตะฮฺ. อัล-สุตตี๋ และอิบนุ เซด ในตัฟซีรอิบน์ กะษีร 3/250 และอัล-ตุรูลมัณษูร 2/610

ความว่า “และบรรดาผู้ที่ไม่ชอบมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่จอมปลอม”⁽²⁰⁾

คำว่า “สิ่งจอมปลอม” ในที่นี้หมายถึงวันอีดีต่างๆของบรรดาผู้ที่ตั้งภาคีต่ออัลลอฮ์⁽²¹⁾

3. ปรัชญาวันอีดีในบัญญัติอิสลาม

วันอีดีเป็นเอกลักษณ์แห่งเทศกาลความสุขสันต์และรื่นเริงเฉพาะประการหนึ่งของอิสลาม ที่ประกอบด้วยปรัชญาที่ยิ่งใหญ่ ความหมายที่ลึกซึ้ง และความเร้นลับที่น่าอัศจรรย์ ซึ่งไม่สามารถพบเจอในเทศกาลต่างๆ เพราะอิสลามได้ทำให้วันอีดีมีความเชื่อมโยงกับความหมายต่างๆที่ทรงคุณค่าอย่างมหาศาล และมีความสัมพันธ์กับพิธีกรรมทางศาสนาที่สามารถยกสถานะภาพของมนุษย์ให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

วันอีดีเป็นสัญลักษณ์สำคัญในการตอบสนองของมนุษย์ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการดั้งเดิมของพวกเขา เป็นการส่งเสริมความสัมพันธ์ด้านมนุษยธรรม

วันอีดีเป็นเทศกาลที่ทั้งผู้ใหญ่และเด็กๆ คนรวยและคนจน คนมีเกียรติและประชาชนทั่วไป สามารถมาพบปะสังสรรค์และสนุกสนานรื่นเริงอย่างเต็มอิมและพร้อมเพรียงกันโดยปราศจากการแบ่งแยกชนชั้นและฐานะ

และด้วยความประสงค์ของอัลลอฮ์เพื่อให้มนุษย์ได้บรรลุถึงปรัชญาอันทรงคุณค่าดังกล่าว พระองค์ทรงกำหนดให้วันอีดีในอิสลามมี

⁽²⁰⁾ อัล-ฟุรกอน (72)

⁽²¹⁾ ดูคำอธิบายของอิบน์ อับบาส ในอัด-ดุรุ่มันษูร 5/148 และคำอธิบายของ อับู อัล-อาลี ยะฮ์ ญาะวูส, อิบนุ ซ็รீน, อัฏ-ฎ็อหฺหิก และอัร-เราะบีอฺ ในตัฟซีรอิบน์ กะษีร 3/354

ขึ้นหลังจากเหตุการณ์สำคัญช่วงหนึ่งที่พระองค์ทรงทดสอบบ่าวของพระองค์ในช่วงเดือนของการถือศีลอด เป็นบททดสอบอันประเสริฐที่เปี่ยมด้วยศาสตร์แห่งการเสียสละ การขจัดความทึบ และการยับยั้งอารมณ์และตัณหา ฯลฯ

บททดสอบดังกล่าวเป็นการตอกย้ำถึงธรรมชาติแห่งสัจธรรมของอิสลาม นั่นคือ เสรีภาพ ความต้องการ และการเลือกทางเดินชีวิต

วันอีดจึงเป็นฤดูกาลแห่งความรื่นเริงและสุขสันต์ เพราะมนุษย์สามารถมีชัยเหนือบททดสอบดังกล่าว และสามารถยกสถานะของตนเองจากผู้ที่ชอบสนองตามอารมณ์และตัณหา สู่ผู้ที่สามารถควบคุมอารมณ์ ทั้งด้านการกระทำ เกียรติ และเสรีภาพ ทั้งยังสามารถควบคุมความต้องการทางธรรมชาติที่มีอยู่ในจิตใจและในตัวเอง สามารถเอาชนะความหิวโหย ความยากลำบาก ความหมกมุ่นในทรัพย์สิน ทิฐิและตัณหาด้วยจิตใจที่ยินดี

ดังนั้นเมื่อมุสลิมมีชัยเหนือบททดสอบอันยากลำบากดังกล่าว เขาจึงสมควรที่จะได้รับรางวัลและการชมเชย ด้วยการจัดให้มีเทศกาลวันรื่นเริงหรือวันอีดขึ้น เพื่อชื่นชมและเฉลิมฉลองกับความสำเร็จของเขาอย่างเต็มอิม

ไม่เพียงเท่านั้น วันอีดยังเป็นสัญญาณที่แสดงให้เห็นว่า พวกเขายังมีความสามารถและมีความแข็งแกร่งที่จะเปลี่ยนแปลงแบกรับ อดทน และสร้างความสำเร็จในชีวิต เพราะสิ่งต่างๆเหล่านี้ได้แสดงออกมาอย่างชัดเจนในด้านจิตวิญญาณของพวกเขาในวันอีด

ใช่ นี่คือนิวส์อีดที่สามารถตอกย้ำถึงความหมายที่แท้จริงของความเป็นพี่น้อง และความเห็นอกเห็นใจกัน จนกระทั่งทุกคนรู้สึกได้ถึง ความรื่นเริงและสุขสันต์ ด้วยเหตุนี้อิสลามจึงมีบัญญัติให้มีการแจกจ่าย

ชะกาตฟีฏเราะฮ์ก่อนวันฮีด เพื่อที่จะขจัดความยากจนให้หมดสิ้นก่อนถึงวันฮีด

ในขณะที่เดียวกันอิสลามก็เรียกร้องมุสลิมทุกคน แม้กระทั่งบรรดาผู้ที่ขัดสนให้จ่ายชะกาต เพื่อที่พวกเขาจะได้ภูมิใจว่า อย่างน้อยก็มีหนึ่งวันในรอบปีที่เขากลายเป็นคนมีอบนหรือผู้ให้บ้าง ทำให้วันฮีดของเขาเต็มไปด้วยความสุขสันต์อันเต็มเปี่ยม

ที่สำคัญอิสลามส่งเสริมให้มีการจัดพิธีกรรมการละหมาดฮีด ญลานกว้าง และส่งเสริมให้มุสลิมทุกคน ทั้งชายหญิง เด็กๆ และคนแก่ชรา แม้กระทั่งสตรีที่มีประจำเดือน ออกสู่สนามดังกล่าวอย่างพร้อมเพรียงกัน ด้วยการแต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่สวยงาม และการกล่าวตักบีรที่ตั้งก๊กก้องตลอดระยะทางสู่สนามละหมาด อันเป็นสัญญาณแห่งชัยชนะที่ถูกป่าวประกาศไปทั่วทุกแห่งหล้า

ดังนั้นวันฮีดจึงเป็นสัญลักษณ์ที่มีความหมายต่างๆ ที่ทรงคุณค่ามหาศาลดังต่อไปนี้

ความหมายด้านศาสนา นั่นคือ เป็นวันแห่งการขอบคุณองค์อภิบาลเจ้าที่ ทำให้สามารถฝึกตนและอดทนอยู่ในระเบียบข้อบังคับจนสิ้นสุดวาระการทดสอบ

ความหมายด้านมนุษยธรรม นั่นคือ เป็นวันแห่งการพบปะกันบนพื้นฐานแห่งความรัก ความเมตตา และความโอบอ้อมอารี ระหว่างความเข้มแข็งของคนรวยและความอ่อนแอของคนจน ภายใต้สัญลักษณ์ของการจ่ายซากาต การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และการเลี้ยงอาหาร

ความหมายด้านจิตใจ นั่นคือ เป็นวันแห่งการประกาศชัยชนะของจิตใจเหนืออารมณ์ตัณหาและความต้องการที่ไร้ขอบเขต

ความหมายด้านเวลา นั่นคือ เป็นเสี้ยวหนึ่งของเวลาที่เจาะจงไว้สำหรับบ่งชี้ถึงความเศร้าหมอง ความตรากตรำในชีวิต พร้อมกับจุดชนวนและรวบรวมพลังการต่อสู้บนหนทางข้างหน้าให้เข้มแข็งและพร้อมที่จะฟันฝ่าอีกครั้งหนึ่ง

ความหมายด้านสังคม นั่นคือ เป็นวันของเด็กๆที่เต็มเปี่ยมด้วยความสนุกสนานเฮฮา เป็นวันของผู้ขัดสนที่ได้รับความสะดวกรบายและบรรเทาความแร้นแค้น เป็นวันของเครือญาติที่มาร่วมสานสัมพันธ์ให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น เป็นวันแห่งมิตรสหายที่มาพบเจอกันและถามไถ่ทุกข์สุขหลังจากที่ได้พลัดพรากจากกัน เป็นวันแห่งสังคมที่ผลัดกันให้อภัยและเยี่ยมเยื่อนซึ่งกันและกัน

4. วันอีดีในอิสลาม

4.1 ประวัติวันอีดีในอิสลาม

ตามธรรมเนียมของแต่ละประชาชาติมักจะยึดเอาวันต่างๆที่มีความสำคัญด้านประวัติศาสตร์ หรือมีเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้นในวันนั้นมาตั้งเป็นวันอีดี แต่วันอีดีในอิสลามจะแตกต่างอย่างสิ้นเชิงกับวันอีดีเหล่านั้น เพราะบัญญัติวันอีดีในอิสลามจะมีความสัมพันธ์อย่างแนบแน่นกับกิจกรรมศาสนา

ดังนั้นเราจึงพบว่าวันอีดีลพิดูร์จะมีความเกี่ยวพันกับการสิ้นสุดของการถือศีลอดในเดือนเราะมะฎอน ส่วนอีดีลอัฎฮาจะมีความเกี่ยวพันกับเทศกาลหัจญ์และวันอะเราะะฟะฮ์

เมื่อครั้งที่ท่านรอซูล ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัมอพยพไปยังมหานครมะดีนะฮ์ ท่านพบว่ามียูสองวันที่ชาวอันศอรุจะจัดงานเฉลิมฉลองในวันนั้นมาตั้งแต่สมัยก่อนอิสลาม ดังนั้นท่านจึงกล่าว(แก่ชาว

มุสลิม)ว่า “แท้จริงอัลลอฮ์ได้ทรงเปลี่ยนและทดแทนให้กับพวกเจ้าด้วยวันที่ประเสริฐกว่าวันทั้งสอง นั่นคือวันอีดิลฟิฏรฺและอีดิลอัฎฮา”⁽²²⁾

อะหมัด อับดุลเราะหฺมาน อัลบันนา กล่าวถึงเหตุผลของบัญญัติวันอีดทั้งสองว่า “เพราะวันอีดิลฟิฏรฺและอีดิลอัฎฮา เป็นวันที่อีดที่อัลลอฮ์ทรงบัญญัติและเลือกไว้สำหรับป่าวของพระองค์ และเพราะวันอีดทั้งสองมีขึ้นหลังจากการปฏิบัติหลักการอิสลามที่ยิ่งใหญ่ นั่นคือ การทำหัจญ์และการถือศีลอด ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่อัลลอฮ์ทรงสัญญาว่าจะอภัยโทษแก่บรรดาผู้ทำหัจญ์และผู้ถือศีลอด และจะทรงโปรยความเมตตาของพระองค์สู่ป่าวของพระองค์ทุกคนที่มีความจงรักภักดีต่อพระองค์”⁽²³⁾

โดยวันอีดทั้งสองจะเริ่มด้วยพิธีกรรมการละหมาดสองร็อกอัตที่แตกต่างกันจากวิธีการละหมาดทั่วไปเล็กน้อย นั่นคือ

1. จัดให้มีการละหมาดอย่างพร้อมเพรียงกันที่ลานกว้างหรือสนาม(ไม่ใช่มัสญิด ยกเว้นในกรณีจำเป็น)
2. มีรูปแบบเพิ่มเติมเล็กน้อย นั่นคือ การกล่าวตักบีร์ก่อนอ่านอัล-ฟาติฮะฮ์ ซึ่งเป็นที่รู้จักในนามของตักบีร์ ชะวาอิด
3. มีการอ่านคุฏบะฮ์หลังละหมาด

4.2 วันอีดในบัญญัติอิสลาม

วันอีดเป็นวันสำคัญทางศาสนาวันหนึ่งที่เราไม่สามารถกำหนดขึ้นเองได้นอกจากได้รับการถ่ายทอดมาจากท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุ อะลัยฮิ

⁽²²⁾ อะหมัด 3/103, อับู ดาวูด (1124), อัน-นะสาอียฺ 3/277, อัล-หาคิม 1/294, อัล-บะฆะเวีย 4/292

⁽²³⁾ อัล-ฟัตหฺ อัร-ร็อบบานียฺ 6/119

วะสลัลัม เท่านั้น ทั้งด้านวันเวลา พิธีกรรม และวิธีการต้อนรับและเฉลิมฉลอง ซึ่งพอสังเขปได้ดังนี้คือ

1. อีดประจำสัปดาห์

วันศุกร์ถือได้ว่าเป็นวันอีดประจำสัปดาห์ของชาวมุสลิม ซึ่งบรรดาชาวมุสลิมจะมีการรวมตัวกันอย่างพร้อมเพรียงกันเพื่อประกอบพิธีกรรมทางศาสนาที่เรียกว่าละหมาดวันศุกร์ ซึ่งอัลลอฮ์ทรงประทานให้เป็นของขวัญแก่ประชาชาติอิสลามเป็นการเฉพาะ หลังจากที่ชาวยิวและคริสต์ได้เลือกเอาวันเสาร์และวันอาทิตย์เป็นวันสำคัญประจำสัปดาห์ของพวกเขา

ในวันนี้อิสลามห้ามไม่ให้มีการถือศีลอดเช่นเดียวกับวันอีดอื่นๆ ส่งเสริมให้ทำความสะอาดและอาบน้ำชำระร่างกาย และแต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่สะอาด เพราะสัญลักษณ์ประจำวันอีดคือการแต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่สวยงาม การรวมตัวเพื่อถามไถ่ทุกข์สุขซึ่งกันและกัน และให้มีการกินดื่มอย่างสุขสำราญ

อิบนุ คุซัยมะฮฺระบุว่า “บทว่าด้วยหลักฐานที่บ่งชี้ว่าวันศุกร์คือวันอีด และการห้ามไม่ให้ถือศีลอดในวันนั้น เพราะเป็นวันอีด” แล้วท่านก็ยกหะดีษที่เล่าโดย อับู ฮุร็อยเราะฮฺ เพื่อเป็นหลักฐานสนับสนุนว่า “ฉันได้ยินท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุ อะลัยฮิ วะสลัลัม กล่าวว่า “แท้จริงวันศุกร์คือวันอีด ดังนั้น พวกเจ้าจงอย่าทำให้วันอีดของพวกเจ้าให้เหมือนกับวันถือศีลอดของพวกเจ้า เว้นแต่ว่าพวกเจ้าได้ถือศีลอดมาแล้วหนึ่งวัน หรือจะถือศีลอดในวันถัดไปอีกหนึ่งวัน”⁽²⁴⁾

⁽²⁴⁾ อะหมัด 2/303, อัล-ฮาติม 1/437, อิบนุ คุซัยมะฮฺ 3/315 (3161)

2. อีดิลฟิฏรุ

อีดิลฟิฏรุเป็นวันแรกของการออกจากเทศกาลถือศีลอดของชาวมุสลิม (วันที่ 1 ของเดือนเซฮาวาล) เป็นวันแห่งรางวัลและการตอบแทนสำหรับผู้ผ่านการทดสอบประจำปีในเดือนเราะมะฎอน ด้วยการบังคับตัวเองด้วยจิตศรัทธาที่มุ่งมั่น จากการกินดื่ม อยู่ในความสำรวมตน ลดละกิเลสตัณหา และยืนฟังการอ่านอัลกุรอานในละหมาดตะรอวีหุเป็นเวลาเกือบหนึ่งชั่วโมงเต็มตลอดค่ำคืนของเดือนเราะมะฎอน

พร้อมทั้งฝึกฝนด้านความโอบอ้อมอารีและควมมีจิตเมตตาและกรุณาต่อผู้ที่ด้อยโอกาสและอ่อนแอกว่า ในช่วงเดือนเราะมะฎอนเป็นเวลาหนึ่งเดือนเต็ม เพื่อขัดเกลาตนเองทั้งกายใจ

ดังนั้นหลังจากที่พวกเขาสำเร็จออกจากเบ้าหลอมแห่งการทดสอบพร้อมกับจิตสำนึกแห่งมนุษยธรรมที่เปี่ยมล้น อิสลามจึงประกาศให้วันนี้เป็นวันอีด (วันแห่งเทศกาลการเฉลิมฉลอง) ที่ยิ่งใหญ่ของพวกเขา พร้อมกับสั่งให้มีการบริจาคทานแก่บรรดาผู้ที่ยากจน ซึ่งเป็นที่รู้จักในนามของ “ชะกาตฟีฏเราะฮุ” ควบคู่ไปกับการละหมาดอีด

อัลลอฮ์ได้ตรัสว่า

ความว่า “แท้จริง ย่อมประสบความสำเร็จแล้ว นั่นคือผู้ที่ขัดเกลาตัวเองให้บริสุทธิ์ (ด้วยการถือศีลอดและบริจาคทาน) และกล่าว (สรรเสริญ) พระนามของอัลลอฮ์ พร้อมทั้งตั้งดำรงการละหมาด (อีดิลฟิฏรุ)”

(25)

⁽²⁵⁾ อัล-อะฮฺลุลา (14-15) และตุคฺอฺธิบายของอบู สะอฺี๊ด อัล-คุดรีรีย์ และ อิบน์ อุมัรฺ ใน ญามิอุล บะยาน 20/156-157, มะฮฺอาลิมุล ตันซีล 4/477

3. อีดิลอัฎฮาหรืออีดิลกุรบาน

อีดิลอัฎฮาคือวันที่ 10 ของเดือนซุลหิจญะฮฺ ซึ่งเป็นวันที่ถัดจากวันอะเราะเราะพะฮฺหนึ่งวัน และเป็นวันส่งท้ายของสิบวันแรกของเดือนซุลหิจญะฮฺที่การปฏิบัติศาสนกิจในวันดังกล่าวจะมีความประเสริฐที่สุด และอัลลอฮฺจะพึงพอใจที่สุด เพราะเป็นวันหัจญ์อัคร์ (หัจญ์ใหญ่)

นบีมุหัมมัด ก็อิลลัลลอฮฺ อะลัยฮิวะสัลลัม กล่าวว่า

“ไม่มีวันใดๆที่การปฏิบัติ(ความดีและศาสนกิจ)จะเป็นที่
ชอบใจของอัลลอฮฺมากกว่าการปฏิบัติในสิบวัน(แรกของ
เดือนซุลหิจญะฮฺ)...”⁽²⁶⁾

“วันที่ประเสริฐที่สุด ณ อัลลอฮฺ คือวันนะหฺร์(วันอีดิล-
อัฎฮา)”⁽²⁷⁾

“วันนะหฺร์คือวันหัจญ์อัคร์”⁽²⁸⁾

ถึงแม้ว่าอีดิลอัฎฮาจะตรงกับวันที่ 10 ของเดือนซุลหิจญะฮฺก็ตาม แต่ด้วยความยิ่งใหญ่ของอีดิลอัฎฮา (ซึ่งเป็นอีดิตที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในรอบปี และยิ่งใหญ่มากกว่าวันอีดิลฟิฏริ⁽²⁹⁾) อิสลามจึงได้ผนวกเอาวันที่ 9 ซุลหิจญะฮฺ หรือวันอะเราะเราะพะฮฺ และวันที่ 11-13 ซุลหิจญะฮฺ หรือวันตัชริก⁽³⁰⁾ เข้ากับวันอีดิลอัฎฮาด้วย ดังนั้นเทศกาลวันอีดิลอัฎฮาจึงมีทั้งหมด 5 วัน ด้วยกัน

⁽²⁶⁾ อัล-บุคอรีย 1:246, อับู ดาวูด (2438), อัต-ติรมิซีย (757)

⁽²⁷⁾ อะหมัด 4/350, อับู ดาวูด (1765), อิบน์ คุซัยมะฮฺ 4/294, อิบน์ หิบบาน (2800)

⁽²⁸⁾ มุสลิม (1347)

⁽²⁹⁾ คำพูดของอิบน์ รอฎัยบ ใน ละฆออิฟ อัล-มะอาริฟ (482)

⁽³⁰⁾ ด้วยเหตุนี้วันตัชริกจึงเป็นวันที่ไม่อนุญาตให้ถือศีลอด และเป็นวันที่อนุญาตให้ทำการเชือดสัตว์กุรบานต่อเนื่องจากวันอีดหรือวันนะหฺร์อีกด้วย (ซัรหฺ เคาเซฮฺ มุสลิม 6/184)

ท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุ อะลัยฮิ วะสัลลัม กล่าวว่า “วันอะเราะเราะพะฮุ วันเชือดกุรบาน(วันอีดิลอัฎฮา) และวันตัดชُر็กทั้งสามเป็นวันอีดของเรา ชาวมุสลิม เป็นวันแห่งการกินและดื่ม”⁽³¹⁾

เพียงแต่อิสลามส่งเสริมให้ชาวมุสลิมที่ไม่ได้ทำหัจญ์ถือศีลอดในวันอะเราะเราะพะฮุ⁽³²⁾ นอกจากบรรดาสุญญาตที่กำลังทำพิธีกรรมอยู่ ณ ทุ่งอะเราะเราะพะฮุเท่านั้นที่ส่งเสริมให้กินดื่มในวันนี้ เพื่อที่จะได้มีแรงในการปฏิบัติศาสนกิจอันหนักหน่วงในพิธีกรรมหัจญ์⁽³³⁾

4. อีดอัรบร้อร์ (รายอหก)

วันอีดอัรบร้อร์(อีดของบรรดาผู้กระทำความดี)หรือรายอหกจะมีขึ้นหลังจากที่ชาวมุสลิมบางกลุ่มเสร็จสิ้นจากการถือศีลอดหกวันแรกของเดือนเซาวาล (เริ่มจากวันที่ 2 จนถึงวันที่ 7) และจะเฉลิมฉลองกันในวันอีดแปดของเดือนเซาวาล ด้วยเหตุนี้จึงเป็นที่รู้จักกันในนามของ “รายอหก”

โดยตามธรรมเนียมแล้ว ในวันนั้นจะมีการแต่งกายอย่างสวยงามแจ่ม เช่นวันอีดิลฟิฏรุและอีดิลอัฎฮา และมีพิธีกรรมการละหมาดตัสบีหฺ มีการจัดเลี้ยงอาหารอย่างเอิกเกริก และต่อด้วยการเยี่ยมกุโบรอย่างครึกครื้น

เนื่องจากวันอีดอัรบร้อร์หรือรายอหกเป็นที่รู้จักของชาวมุสลิม โดยเฉพาะในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และมีการจัดงานเฉลิมฉลองอย่างใหญ่โตกว่าวันอีดิลฟิฏรุ ถึงแม้จะว่าไม่มีหลักฐานและแบบอย่างจาก

⁽³¹⁾ อะหมัด 4/152, อับู ดาวูด (2419), อัต-ติรมิซีย์ (773), อัน-นะสอีย์ 5/252

⁽³²⁾ ดู บทความของห้องสมุดอิกเราะฮ์เรื่อง “ซุลหัจญะฮ์เดือนแห่งการแสวงหา” ใน www.iqraOnline.org และ www.muslimthai.com

⁽³³⁾ อัล-บุคอรี 2/702, มุสลิม 2/791 จากหะดีษของอุมมุสฟุฏ บินตุ อัล-หารีษ

การปฏิบัติของท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุ อะลัยฮิ วะสัลลัม และบรรดา
เศาะหาบะฮ์ของท่านตลอดจนบรรดาตาบิอินและชนสะลัฟรุ่นแรกก็ตาม

ดังนั้นผู้เขียนจึงคิดว่าน่าจะนำทัศนะของอุละมาอ์ที่น่าเชื่อถือ
บางท่าน โดยเฉพาะอุละมาอ์ในสังกัดมัซฮับชาฟีอีญ์ เกี่ยวกับวันอีด
อับร้อรฺมานำเสนอ เพื่อให้ผู้อ่านนำไปทบทวนถึงข้อเท็จจริงของวันอีด
อับร้อรฺนี้และตัดสินด้วยตนเองว่าสมควรจะเรียกว่าเป็นวันอีดในอิสลาม
อีกวันหนึ่งหรือไม่

อิบนุหะญัฎ อัล-ฮัยตะมีญ์ กล่าวว่า

“เป็นที่ชัดเจนยิ่งว่า ไม่อนุญาตให้ผู้ใดยึดมั่นและคร่ำครวญ
ว่าวันที่แปดของเดือนเซาวาลเป็นวันอีดที่มีถูกบัญญัติไว้ใน
ในอิสลาม ดังเช่นวันอีดิลฟิฏรฺและอีดิลอัฎฮา ยิ่งกว่านั้น
อุละมาอ์บางท่านถึงกับระบุว่า ไม่อนุญาตให้เรียกวันนั้น
ว่าวันอีดที่ควรแก่การแสดงออกด้วยสัญลักษณ์ต่างๆของ
วันอีด เช่นการสวมเสื้อผ้าที่สวยงาม การจัดเลี้ยงอาหารที่
หลากหลายชนิด และการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา
แจกเช่นการปฏิบัติในวันอีดิลฟิฏรฺและอีดิลอัฎฮา”⁽³⁴⁾

ท่านเชคอิบนุ อุษัยมีน กล่าวว่า "มุสลิมบางคนมีความเชื่อว่าวันที่
แปดของเดือนเซาวาลเป็นวันอีดและพวกเขาเรียกวันนี้ว่า "อีดอับร้อรฺ"
จนถึงกับมีบางคนในหมู่พวกเขาถามว่า "อนุญาตให้ถือศีลอดในวันนี้ไหม
เพราะวันนี้เป็นวันอีดอับร้อรฺ?" ความเชื่อที่ว่าวันนี้เป็นวันอีดไม่ถูกต้อง
เพราะวันที่แปดของเดือนเซาวาลไม่ได้เป็นวันอีดสำหรับผู้ปฏิบัติดี
(อับร้อรฺ)หรือผู้ปฏิบัติไม่ดี(ฟุญญารฺ) แต่มันเป็นเพียงวันธรรมดาๆวันหนึ่ง

⁽³⁴⁾ อัล-พะตาวี อัล-ฟิกฮียะฮ์ อัล-กุบรอ 1/272 และคำพูดของอิบนุ ตัยมียะฮ์ใน มัจญ์มูอ์
อัล-พะตาวี 25/298 และอัล-อิดติยารฺ อัล-ฟิกฮียะฮ์ หน้า 199

ที่ไม่อนุญาตให้มีการอุตริด้วยพิธีกรรมต่างๆที่เป็นสัญลักษณ์ของวันฮีดเป็นอันขาด และจงอย่าละทิ้งการถือศีลอดในวันนั้น และจงอย่าอุตริด้วยการจัดเลี้ยงอาหารต่างๆและการให้บริจาคนาน เพราะแท้จริงบัญญัติวันฮีดในอิสลามมีเพียงสามวันเท่านั้น นั่นคือ ฮีดิลฟิฏรุ ฮีดิลอัฎฮา และฮีดิลวันศุกร์ และจะไม่มีวันฮีดในอิสลามอื่นจากนั้น"⁽³⁵⁾

⁽³⁵⁾ พระตาวี อิบน์ อุซัยมีน www.binothaimeen.com

ກາດສອນ
||
ການປຸງບັດທານໃນວັນອັດ

1. ห้ามถือศีลอดในวันอีด

อบู สะอีด อัล-คุดรีย์ กล่าวว่า “ท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม ห้ามไม่ให้ถือศีลอดในวันอีดิลฟิฏรฺและวันนะหฺร์(วันอีดิล-อฎฺฮฺ)”⁽³⁶⁾

อุมฺร์ อิบฺนุ อัล-ค็อฏฏอบ กล่าวว่าในคุฎบะฮฺอีดว่า “โอ้ พวกท่านทั้งหลาย แท้จริง ท่านรอซูล ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม ได้ห้ามพวกท่านไม่ให้ถือศีลอดในสองวันอีด วันแรกเป็นวันที่พวกท่านออกจากการถือศีลอด และอีกวันหนึ่งเป็นวันที่พวกท่านกินเนื้อกรบาน”⁽³⁷⁾

อิมาม อัน-นะวะวี๋ย กล่าวว่า “บรรดาอุละมาอฺต่างมีมติเป็นเอกฉันท์ว่าห้ามถือศีลอดในวันอีดทั้งสองอย่างเด็ดขาด ไม่ว่าจะเป็นการถือศีลอดนะซฺรฺ(การบนบานต่อพระผู้เป็นเจ้า) หรือสุนัต หรือชดเชย (กัฟฟาเราะฮฺ) หรืออื่นๆ ก็ตาม ถึงแม้ว่าเขาจะเจอะจงนะซฺรฺถือศีลอดในสองวันนี้ก็ตาม ตามทัศนะของมัซฮับซาฟีอี๋ย์และอุละมาอฺส่วนใหญ่ไม่ถือว่าการนะซฺรฺของเขามีผลบังคับให้เขาต้องถือศีลอด และไม่จำเป็นต้องถือศีลอดชดเชยด้วย”⁽³⁸⁾

⁽³⁶⁾ อัล-บุคอรียฺ (1991), มุสลิม (827)

⁽³⁷⁾ อัล-บุคอรียฺ (4519)

⁽³⁸⁾ ชัรหฺ เคาเฮฮฺ มุสลิม 8/15

เช่นเดียวกับวันตัซริกทั้งสาม เพราะมันรวมอยู่ในบรรดาวันอีดิลอัฆฮาด้วย ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

ท่านนบี คือลลลลลลลลลลลลลลลลลลลล ได้กล่าวไว้ความว่า “พวกเจ้าจงอย่าถือศีลอดในวันเหล่านี้ (หมายถึงวันตัซริก) เพราะแท้จริงวันเหล่านั้นเป็นวันแห่งการกินดื่มและวันกล่าวรำลึกถึงอัลลอฮ์”⁽³⁹⁾

2. กล่าวตักบีร

ตักบีรเป็นคำกล่าวหลักของวันอีดิททั้งสอง ดังนั้นจึงต้องกล่าวตักบีรให้มากๆ ในคืนวันอีดิททั้งสอง ทั้งที่บ้าน ในมัสญิด และตามถนนหนทาง เพื่อเป็นการป่าวประกาศไปทั่วทุกซอกซอย ถึงชัยชนะและความต้อนรับการมาเยือนของวันอีดิ โดยเฉพาะในวันอีดิลฟิฏรุ⁽⁴⁰⁾ เพราะอัลลอฮ์ได้มีดำรัสว่า

ความว่า “และเพื่อที่พวกเจ้าจะได้กล่าวตักบีร(ประกาศความเกรียงไกร)แด่อัลลอฮ์ ในสิ่งที่พระองค์ได้ทรงชี้ทางแก่พวกเจ้า”⁽⁴¹⁾

2.1 ตักบีรในวันอีดิลฟิฏรุ

การกล่าวตักบีรในวันอีดิลฟิฏรุจะเริ่มตั้งแต่ตะวันลับขอบฟ้าของวันสุดท้ายของเดือนเราะมะฎอน และจะสิ้นสุดลงเมื่อเริ่มทำการ

⁽³⁹⁾ อะหมัด (10286) และซิบฮิลละตุล อะหาดีษ อัศ-เศาะฮีหะฮ์ ของ อัล-อัลบานีย์ (3573)

⁽⁴⁰⁾ อัล-มุฆนีย์ 3/278, อิรวาอูลมะฮะลีย์ 3/122

⁽⁴¹⁾ อัล-บะเกาะเราะฮ์ (185)

ละหมาดอีต ซึ่งจะส่งเสริมให้กล่าวตักบีร์ในทุกๆสถานที่ โดยเฉพาะในช่วงเช้าของวันอีต ตลอดระยะทางสู่สนามละหมาด

ส่วนการกล่าวตักบีร์หลังละหมาดฟัรฎูหรือตักบีร์มุก็อยยัดนั้น ไม่ส่งเสริมให้กระทำในวันอีติลฟิฎูร ตามทัศนะของอุละมาอส่วนใหญ่ และมัซฮับฮาฟีอีห์ เพราะไม่ปรากฏหลักฐานจากท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลิม และบรรดาสะลัฟรุ่นแรกว่ามีการปฏิบัติกันเช่นนั้น

2.2 ตักบีร์ในวันอีติลอฎุฮา

การกล่าวตักบีร์เนื่องในโอกาสวันอีติลอฎุฮา จะเริ่มตั้งแต่วันแรกของเดือนซุลหิจญะฮ์ตามทัศนะที่ถูกต้อง และจะดำเนินไปจนถึงเย็นของวันที่ 13 ซุลหิจญะฮ์ ซึ่งเป็นวันสุดท้ายของวันตัชริก

มีหลักฐานจากพระดำรัสของอัลลอฮฺว่า

ความว่า “และเพื่อพวกเขาจะได้ร่วมกล่าวพระนามของอัลลอฮฺในบรรดาวันที่เป็นที่รู้จัก”⁽⁴²⁾.

คำว่า “บรรดาวันที่เป็นที่รู้จัก” ในที่นี้หมายถึง 10 วันแรกของเดือนซุลหิจญะฮ์ ตามทัศนะของอิบนุ อับบาส ซึ่งปัจจุบันเราแทบจะพูดได้ว่าซุนนะฮ์นี้ถูกลืมไปแล้วและมีมุสลิมน้อยคนที่ปฏิบัติกัน

มีรายงานจากหะดีษมุอัลลัก(หะดีษที่ไม่ระบุสายรายงาน) ของอัล-บุคอรีว่า “อิบนุ อุมร์และอบู ฮุร็อยเราะฮ์ ได้เดินออกไปยังตลาดในลิวันแรกของเดือนซุลหิจญะฮ์พร้อมกับกล่าวตักบีร์ และผู้คนที่ต่างก็กล่าวตักบีร์ตามทั้งสองคน”

⁽⁴²⁾ อัล-หัจญ์ (28)

อัลลอฮ์ได้ตรัสว่า

“และพวกเจ้าจงกล่าวระลึกถึงอัลลอฮ์ในบรรดาวันที่ถูก
นับไว้”⁽⁴³⁾

คำว่า “บรรดาวันที่ถูกนับไว้” ในที่นี้หมายถึง วันที่ 11-13 หรือ
วันดีชีริก ตามทัศนะของอุละมาอส่วนใหญ่⁽⁴⁴⁾.

ส่วนการกล่าวตักบีรก็อยยัดหรือตักบีรหลังละหมาดฟรฎูในวัน
อีดิลอัฎฮานั้น จะเริ่มต้นตั้งแต่เช้าของวันอะเราะเราะฮ์จนถึงเย็นของวันที่
13 ชุลหิจญะฮ์ (หลังละหมาดอัคริในวันสุดท้ายของวันดีชีริก)⁽⁴⁵⁾

เพราะท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุ อะลัยฮิ วะสัลลัม ได้กล่าวไว้มีความ
ว่า “บรรดาวันดีชีริก เป็นวันของการกินดื่มและวันแห่งการกล่าวรำลึก
ถึงอัลลอฮ์”⁽⁴⁶⁾

2.3 การตักบีรของสตรี

ส่วนสตรีก็ส่งเสริมให้กล่าวตักบีรเช่นเดียวกับบุรุษ แต่ควรกล่าว
ตักบีรด้วยน้ำเสียงที่พอเหมาะกับพวกนาง⁽⁴⁷⁾

⁽⁴³⁾ อัล-บะเกาะเราะฮ์ (203)

⁽⁴⁴⁾ ดูทัศนะของอุละมาอ์ใน ญามิอุล บะยาน 2/176-177, อัล-ญามิอุ ลี อะหกามิลกุรอาน 1/3,
อัล-บะหุรุลมุหิต 2/109-110, อัหกามุลกุรอาน ของ อิบดุล-อะเราะบีย์ 1/125, 315

⁽⁴⁵⁾ อัล-มััจญ์มูฮ 5/39-43

⁽⁴⁶⁾ ดูหะดีษ อุมมุ อะฎียะฮ์ ใน อัล-บุคอรี (971), มุสลิม (890)

⁽⁴⁷⁾ ชัรหุ ศะอะฮ์ตุ มุสลิม 8/15

2.4 จำนวนของตักบีร์

ยังไม่พบรายงานที่น่าเชื่อถือได้เกี่ยวกับจำนวนตักบีร์ของท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม ในวันฮีด แต่ก็มีจำนวนตักบีร์ที่มีสายรายงานที่น่าเชื่อถือได้จากเคาะหะบะฮ์บางท่าน ดังนี้ คือ

[ ]))
((

ความว่า “อัลลอฮ์คือผู้ยิ่งใหญ่ อัลลอฮ์คือผู้ยิ่งใหญ่ (อัลลอฮ์คือผู้ยิ่งใหญ่⁽⁴⁸⁾) ไม่มีพระเจ้าที่แท้จริงนอกจากอัลลอฮ์ และอัลลอฮ์คือผู้ยิ่งใหญ่ อัลลอฮ์คือผู้ยิ่งใหญ่ และมวลการสรรเสริญทั้งหลายเป็นเอกสิทธิ์ของอัลลอฮ์”⁽⁴⁹⁾

อิมาม อัช-ชาฟีอีย์ได้เสนอให้นำเอาจำนวนการตักบีร์ของท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม บนเขาซอฟาและมัรวะฮ์⁽⁵⁰⁾ นั่นคือ

)

((

⁽⁴⁸⁾ อิบน์ อับี ชัยบะฮ์ 2/165 (เป็นจำนวนที่เพิ่มเติมจากรายงานอีกสายหนึ่ง)

⁽⁴⁹⁾ อิบน์ อับี ชัยบะฮ์ 2/165 เป็นจำนวนรายงานที่เป็นที่รู้จักมากกว่าจำนวนรายงานข้างต้น (อิรฺวาลุล เฆาะลีล 3/125)

⁽⁵⁰⁾ อัล-อุมม์ 1/401

ความว่า “อัลลอฮ์คือผู้เป็นที่สุดแห่งความยิ่งใหญ่ และการสรรเสริญอย่างมากมายเป็นเอกสิทธิ์ของอัลลอฮ์ มหาบริสุทธิ์ แต่อัลลอฮ์ทั้งเข้าและเย็น ไม่มีองค์อภิบาลใดๆ ที่ควรแก่การเคารพภักดีนอกจากอัลลอฮ์ และเราจะไม่เคารพภักดีนอกจากพระองค์แต่เพียงผู้เดียว ด้วยความบริสุทธิ์ใจต่อพระองค์ ถึงแม้ว่าบรรดาผู้ปฏิเสธจะชิงชัง ไม่มีองค์อภิบาลใดๆ ที่ควรแก่การเคารพภักดีนอกจากอัลลอฮ์แต่เพียงพระองค์เดียว พระองค์ทรงเป็นผู้ที่สั่งในสัญญาณ และทรงช่วยเหลือบ่าวของพระองค์ และทรงทำให้กลุ่มศัตรูพ่ายแพ้ด้วยพระองค์เพียงผู้เดียว ไม่มีองค์อภิบาลใดๆ ที่ควรแก่การเคารพภักดีนอกจากอัลลอฮ์ และอัลลอฮ์คือผู้ยิ่งใหญ่”⁽⁵¹⁾

3. จ่ายชะกาตฟิฏเราะฮ์และเชือดสัตว์กุรบาน

3.1 หุ้่มชะกาตฟิฏเราะฮ์

ก่อนที่จะละหมาดอีดิลฟิฏริ์ ทุกคนวาญิบต้องชำระชะกาตฟิฏเราะฮ์เสียก่อนไม่ว่าจะเป็นเด็กหรือผู้ใหญ่ ทาสหรือไท หญิงหรือชาย⁽⁵²⁾ (สำหรับตนเอง ภรรยา ลูก และผู้ที่อยู่ใต้การดูแล)⁽⁵³⁾ ด้วยอาหารประจำท้องถิ่น(ข้าวสาร)คนละ 4 ลิตร⁽⁵⁴⁾ หรือประมาณ 2.5 กิโล

⁽⁵¹⁾ อัล-อุมม์ 1/241, มุฆนินิล มุหุตาจญ์ 1/315

⁽⁵²⁾ อัล-บุคอรีย์ 1/382, มุสลิม 3/70

⁽⁵³⁾ อัล-ดาเราะกูนนีย์ (220), อัล-บัยฮะกี๊ 4/161

⁽⁵⁴⁾ อัล-บุคอรีย์ (1503, 1510), มุสลิม (984,985), อิบน์ คุซัยมะฮ์ 4/80, อัล-หากิม 1/408,410

3.2 กำหนดเวลาจ่ายชะกาต

สำหรับการจ่ายชะกาตฟิฏเราะฮ์มีอยู่สองเวลา

1. เวลาที่วาญิบและประเสริฐที่สุด

ซึ่งจะเริ่มขึ้นหลังจากตะวันลับขอบฟ้าของวันสุดท้ายของเดือนเราะมะฎอน จนกระทั่งเดินทางออกจากบ้านสู่สนามละหมาด⁽⁵⁵⁾ แต่ถ้าสามารถจ่ายในเช้าวันอีด ก่อนดำเนินการละหมาดถือว่าประเสริฐที่สุด⁽⁵⁶⁾

2. เวลาที่อนุญาต

หมายความว่าอนุญาตให้จ่ายชะกาตก่อนถึงเวลาที่วาญิบได้ประมาณ 1 หรือสองวันตามแบบอย่างที่ยอมรับโดยประชาชาติ⁽⁵⁷⁾

3.3 ทำไมต้องมีการจ่ายชะกาต

ส่วนหนึ่งของเหตุผลที่มีบัญญัติให้มีการจ่ายชะกาต คือ

1. เพื่อเพิ่มความสมบูรณ์ของศีลอดที่อาจจะมีความบกพร่องเนื่องจากความสะเพร่า และการพูดจาที่ไม่ดีเป็นต้น
2. เพื่อเป็นการช่วยเหลือผู้ที่ขัดสนและช่วยพวกเขาให้ไม่ต้องขอรทานในวันนั้น⁽⁵⁸⁾
3. เพื่อแสดงความขอบคุณต่ออัลลอฮ์ที่ทำให้เราสามารถถือศีลอดด้วยดีตลอดเดือนเราะมะฎอน

⁽⁵⁵⁾ ตะฮ์ซิบ อัล-บะฆะวะรีย 3/125, เราะฎาฮ์ฮ์ อัน-นะวะรีย 2/153

⁽⁵⁶⁾ อัล-บุคอรีย 1/382, มุสลิม 3/70, ดู อัล-มััจญ์มูฮ 6/88

⁽⁵⁷⁾ อัล-บุคอรีย (1511), มุสลิม (986), ส่วนมัซฮับ ซาฟีฮีย อนุญาตให้จ่ายชะกาตตั้งแต่วันแรกของเดือนเราะมะฎอนหรือวันที่เริ่มถือศีลอด (เราะฎาฮ์ฮ์ อัน-นะวะรีย 2/154)

⁽⁵⁸⁾ อับู ดาวูด (1622), อัน-นะซะอีย 5/50

4. เพื่อเป็นการแสดงออกถึงความเอื้ออาทรและประสานความเป็นมิตรไมตรีในสังคมให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น โดยเฉพาะระหว่างคนรวยกับคนจน

3.4 การเชือดสัตว์ قربาน

ส่งเสริมให้บรรดาผู้ที่มีความสามารถจัดเตรียมสัตว์ไว้เชือด قربานหลังเสร็จจากการละหมาดอี๊ดแล้ว และอีกสามวันหลังจากนั้น⁽⁵⁹⁾

ท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม ได้กล่าวไว้ว่า “ผู้ใดที่มีความสามารถในการเชือดอฎุฮียะฮฺ(สัตว์ قربาน) แต่เขาไม่กระทำ ก็จงอย่าเข้าไปใกล้สนามละหมาดของฉัน”⁽⁶⁰⁾

โดยมีข้อแม้ว่า นับตั้งแต่วันแรกของเดือนซุลหิจญะฮฺไปจนเสร็จจากการเชือด قربาน ผู้ที่ประสงค์จะเชือดจะต้องไม่แตะต้องเส้นผม ขน และผิวหนังแต่อย่างใด⁽⁶¹⁾ หมายความว่าไม่อนุญาตให้ตัดผม โกนขนลับ ถอนขนรักแร้ และตัดเล็บ เป็นต้น

3.5 ทำไมต้องมีการเชือด قربาน

บางคนเข้าใจว่าการเชือด قربาน หรืออฎุฮียะฮฺเป็นพิธีการบูชายัญหรือการเซ่นไหว้บวงสรวงต่ออัลลอฮฺประการหนึ่งในพิธีกรรมของชาวมุสลิม ความเชื่อเช่นนี้บ่งว่าอันตรายมากถ้ามีอยู่ในความคิดของชาวมุสลิม เพราะอัลลอฮฺประกาศอย่างชัดเจนถึงเป้าหมายของการเชือดที่แท้จริงว่า

⁽⁵⁹⁾ อัล-บุคอรีย์ (5560), มุสลิม (1961) และ อะหมัด 4/8, อัล-บัยฮะกี 5/295

⁽⁶⁰⁾ อะหมัด 2:321 และอิบนุ มาญะฮฺ 3123

⁽⁶¹⁾ มุสลิม (1977), อับูดาวูด (2791), อิบนุ มาญะฮฺ (3149)

ความว่า “เนื้อและเลือดของมัน(หมายถึงสัตว์เชือด)จะไม่สามารถไปถึงอัลลอฮ์ได้ แต่สิ่งที่จะไปถึงพระองค์คือความยำเกรงของพวกเขา(ด้วยการปฏิบัติตามคำสั่งของพระองค์)”⁽⁶²⁾

เหตุผลที่อัลลอฮ์ได้ตรัสเช่นนั้นก็เพื่อจะลบล้างความเชื่อของบรรดาผู้ที่ตั้งภาคีต่อพระองค์ในสมัยก่อนอิสลาม ซึ่งพวกเขามักจะเชือดสัตว์พลี และจะวางเนื้อสัตว์ดังกล่าวไว้รอบๆ กะอฺบะฮ์ เพื่อแสดงถึงความใกล้ชิดต่ออัลลอฮ์ ดังนั้นพระองค์จึงปฏิเสธการกระทำนั้นและชี้แจงให้ป่าวผู้รักดีของพระองค์ทราบว่าเป็นเป้าหมายของการเชือดอฎุฮียะฮ์หรือกุรบานที่แท้จริง เพียงเพื่อเป็นการแสดงออกถึงการยอมลี้โรราบและน้อมรับต่อคำบัญชาของพระองค์เท่านั้นเอง

และส่วนหนึ่งของเหตุผลที่มีบัญญัติส่งเสริมให้ทำการเชือดสัตว์กุรบานสำหรับผู้ที่มีความสามารถในวันอีดิลอัฎฐา คือ

1. เพื่อรำลึกถึงการเสียสละอันยิ่งใหญ่ของท่านนบีอิบรอฮีม ที่ตกลงยอมเชือดลูกชายอันเป็นสมบัติที่ล้ำค่าและห่วงแหนที่สุดและไม่สามารถหาสิ่งใดมาทดแทนได้อีก เพียงเพื่อสนองคำบัญชาของอัลลอฮ์ ดังนั้นการเสียสละแพะเพียงหนึ่งตัวซึ่งราคาไม่กีพันบาท หรือวัวหนึ่งตัวซึ่งราคาไม่ถึงสองหมื่นบาทจึงนับว่าเป็นการเสียสละที่น้อยมาก ถ้าจะเทียบกับการเสียสละของท่านนบีอิบรอฮีม

3. เพื่อกระจายความเอื้ออาทรและความห่วงใยต่อพี่น้องที่ขัดสนให้ทั่วถึงทั้งในระดับครอบครัว เครือญาติและสังคม ด้วยเหตุนี้ อิสลาม

⁽⁶²⁾ อัลหัจญ์ (37)

จึงส่งเสริมให้ทำการแบ่งปันเนื้อกุรบานให้หมดภายในสามวัน และจัดเลี้ยงอาหารแก่พี่น้องในหมู่บ้าน

4. เพื่อเป็นการขอบคุณต่อความโปรดปรานและริซกีที่อัลลอฮฺทรงประทานแก่เรา ในขณะที่มีพี่น้องอีกจำนวนมากที่ไม่มีโอกาสได้แสดงออกเช่นนั้น

4. อาบน้ำชำระร่างกาย

สุนนะฮฺให้อาบน้ำชำระร่างกายช่วงเช้าตรู่ของวันอีด และขจัดสิ่งที่ไม่พึงประสงค์ออกจากร่างกาย(เช่น ขจัดขนลับ ตัดเล็บ ตกแต่งหนวด และทรงผม เป็นต้น⁽⁶³⁾) ถึงแม้จะไม่มีรายงานที่ชัดเจนจากการปฏิบัติของท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุ อะลัยฮิ วะสัลลัม แต่ก็มีรายงานที่น่าเชื่อถือได้จากการปฏิบัติของอิบну อุมร์

ท่านหาฟีอ ผู้รับใช้อิบну อุมร์เล่าว่า "อิบну อุมร์จะอาบน้ำชำระร่างกายในวันอีดิลฟิฏรก่อนที่ท่านจะเดินทางสู่สนามละหมาด"⁽⁶⁴⁾

มีคนถามท่านอะลี อิบну อบี ฏอลิบ ถึงวันที่ส่งเสริม(สุนัต)ให้อาบน้ำ ท่านตอบว่า "วันศุกร์ วันอะเราะเราะฮฺ วันนะหฺร์(อีดิลอัฎฐา) และวันอีดิลฟิฏร"⁽⁶⁵⁾

สะอีด อิบну อัล-มุสัลยัยบ กล่าวว่ "สุนนะฮฺในวันอีดิลฟิฏรมีสามประการ คือ การเดินทางด้วยเท้าสู่สนามละหมาด การกิน(เพียงเล็กน้อย) ก่อนออกสู่สนามละหมาด และการอาบน้ำชำระร่างกาย"⁽⁶⁶⁾

⁽⁶³⁾ ดูคำพูดของอิมาม อัน-นะวะวีใน ราชอาณาจักรตุลูนี 1/583

⁽⁶⁴⁾ มาลิก 1/177, อัช-ชาฟีอี 1/231, อัब्ดุลรอซซาก (4754)

⁽⁶⁵⁾ อัล-บัยฮะกี 3/278, อิรวาอูล เฆาะลีล 1/176

⁽⁶⁶⁾ อัล-ฟิรยาบี 127/1,2 (ดู อิรวาอูล อัล-เฆาะลีล ของอัล-อัลบานีย์ 2/104)

ส่วนบรรดาผู้ที่ประสงค์จะเชือดสัตว์ قربานในวันอีดิลอัฎฮา ชุมนะฮฺให้อาบน้ำชำระร่างกายเพียงอย่างเดียว และห้ามขจัดขนต่างๆ และตัดเล็บ นับตั้งแต่วันแรกของเดือนซุลหิจญะฮฺเป็นต้นมาจนกระทั่ง เขาได้เชือดสัตว์ قربานเรียบร้อยแล้วเท่านั้น⁽⁶⁷⁾ ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ข้างต้น

5. พรมน้ำหอม

ควรพรมน้ำหอมให้มีกลิ่นฟุ้งตามร่างกาย ดังที่อิบนุ อุมร์ได้ปฏิบัติไว้⁽⁶⁸⁾

ส่วนสตรีไม่ส่งเสริมให้พรมน้ำหอมที่มีกลิ่นฟุ้งช่วงที่เดินทางสู่สนามละหมาด เพื่อป้องกันฟิณฑนะฮฺหรือความเสื่อมเสียที่อาจเกิดขึ้นกับนาง⁽⁶⁹⁾

6. แต่งกายด้วยอาภรณ์ที่สวยงามและดูดีที่สุด

แต่งกายด้วยอาภรณ์ที่ดีที่สุด⁽⁷⁰⁾ และใหม่ที่สุดเท่าที่จะหาได้

อิบนุ อุมร์เล่าว่า “อุมร์ได้นำเอาเสื้อผ้าที่ทำมาจากผ้าไหมหนา (อิสตับร็อก) ที่วางขายอยู่ที่ตลาดมาเสนอแก่ท่านรอซูล คืออลัลลอฮฺ-อะลัยฮิ วะสัลลัม พลันกล่าวว่า “โอ้ ท่านผู้เป็นศาสนทูตของอัลลอฮฺ

⁽⁶⁷⁾ ดู ซัรหฺ เคาเซฮฺ มุสลิม ของอัน-นะวะวี 13/138-139 และอัล-มุฆนีย์ 2/228

⁽⁶⁸⁾ อัลดุรริอซซาก 3/308 (5752), อัลฮามูลอิตยน์ ของ อัล-ฟิรยาบีย์ หน้า 83

⁽⁶⁹⁾ มุสลิม (996)

⁽⁷⁰⁾ อัล-ญะบะรอญีย์ ในอัล-เอาลัม (7609) สุนัน อัล-บัยฮะกีย์ 3/281

ท่านจงซื้อเสื้อผ้าตัวนี้ไว้แต่งตัวให้สวยงามในวันอีดและวันที่มีแขก(สำคัญ) มาหาท่านเถิด..."⁽⁷¹⁾

ท่านเชค อัล-สินดีย์ กล่าวขยายความหะดีษข้างต้นว่า "หะดีษนี้ ทำให้ทราบแน่ชัดแล้วว่าแท้จริงแล้วการแต่งตัวให้สวยงามในวันอีดเป็นประเพณีที่ได้ปฏิบัติกันมาในหมู่เกาะหะบะษะ และท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะลัลลัม ก็ไม่ได้คัดค้านหรือปฏิเสธ(ต่อการกระทำดังกล่าว) ดังนั้นจึงเป็นที่ประจักษ์ว่าการกระทำดังกล่าวยังคงมี(เป็นสุนนะฮ์ที่ถูกปฏิบัติกันมาอย่างต่อเนื่อง)สืบมา"⁽⁷²⁾

7. รับประทานก่อนละหมาด

สุนนะฮ์ให้รับประทานผลอินทผลัมด้วยจำนวนที่เป็นคี่ (3 -5-7 เม็ด⁽⁷³⁾) ก่อนที่จะออกเดินทางสู่สนามละหมาดสำหรับวันอีดิลฟิฏริ⁽⁷⁴⁾ หากไม่สามารถหาได้ก็ให้รับประทานอะไรก็ได้แต่เพียงเบาๆ⁽⁷⁵⁾ เพื่อเป็นการประกาศอย่างถ้วนหน้าว่าห้ามถือศีลอดในวันนั้น และประกาศถึงการสิ้นสุดของวันถือศีลอดและเริ่มต้นของวันแห่งการกินดื่ม

อัล-มะฮ์ลับ กล่าวว่า "เหตุผลที่ทำให้ทานอาหารก่อนละหมาดอีด เพื่อไม่ให้บางคนเข้าใจว่าจำเป็นต้องถือศีลอดจนกว่าจะเสร็จจาก

⁽⁷¹⁾ อัล-บุคอรี (886, 948, 2104, 2619), มุสลิม (2068) (อย่างไรก็ตาม ท่านไม่ได้ซื้อเสื้อผ้าตัวนั้น เพราะมันทำจากไหมซึ่งเป็นที่ต้องห้ามสำหรับบุรุษ แต่ท่านไม่ได้ปฏิเสธการสวมเสื้อที่สวยงามในวันอีด)

⁽⁷²⁾ หะซียะฮ์ อัล-สินดีย์ อะลา อัน-นะฮ์ลียะฮ์ 3/181

⁽⁷³⁾ อิบน์ หิบบาน (2814), อัล-หะกิม 1/294

⁽⁷⁴⁾ อัล-บุคอรี (953)

⁽⁷⁵⁾ ฟัตหุลบารีย์ 2/447

ละหมาดอีด เสมือนกับการปฏิบัติดังกล่าวประสงคฺ์ที่จะป้องกันและ
ขจัดความเชื่อดังกล่าวออกไปเสีย"⁽⁷⁶⁾

ส่วนในวันอีดิลอัฎฮา ซุนนะฮฺให้ออกเดินทางสู่สนามละหมาด
เลยโดยไม่ต้องรับประทานสิ่งใดๆ รongท้องก่อนละหมาด เพราะซุนนะฮฺ
ในวันนี้ให้เริ่มรับประทานอาหารมื้อแรกหลังจากที่กลับจากละหมาดอีด
แล้ว และถ้าสามารถรับประทานเนื้ออูฏุฮียะฮฺได้จะเป็นการดีที่สุด⁽⁷⁷⁾

จากท่านบุรียอดะฮฺ เล่าว่า "ท่านนบี ค็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม
จะไม่เดินทางสู่สนามละหมาดในวันอีดิลฟิฏริจนกว่าท่านจะรับประทาน
อาหารเสียก่อน ส่วนในวันอีดิลอัฎฮา ท่านจะไม่รับประทานสิ่งใดๆ
นอกจากเมื่อท่านเดินทางกลับจากละหมาดแล้ว และรอรับประทาน
อาหารจากเนื้ออูฏุฮียะฮฺของท่าน"⁽⁷⁸⁾

อัช-เซากานีย์ กล่าวว่า "เหตุผลที่ให้รับประทานอาหารเช้าในวัน
อีดิลอัฎฮา ก็เพราะเป็นวันที่มีบัญญัติให้ทำการเชือดสัตว์อูฏุฮียะฮฺ และ
รับประทานอาหารเช้าดังกล่าว ดังนั้นจึงมีบัญญัติ(ส่งเสริม)ให้เริ่ม
รับประทานอาหารเช้าด้วยเนื้อส่วนหนึ่งจากอูฏุฮียะฮฺดังกล่าว"⁽⁷⁹⁾

อัช-เซน อิบน์ อัล-มุญญิรฺ กล่าวว่า "การรับประทานอาหารเช้าใน
วันอีดทั้งสองเกิดขึ้นในเวลาที่ถูกบัญญัติไว้เพื่อทำการจ่ายทานที่มี
ลักษณะเฉพาะในวันทั้งสอง โดยมีบัญญัติให้จ่ายชะกาตฟิฏเราะฮฺก่อนที่

⁽⁷⁶⁾ ฟัตหุลบารีย์ 2/447

⁽⁷⁷⁾ อะหมัด 5/352

⁽⁷⁸⁾ อัต-ติรมิซีย์ (542), อิบน์มาญะฮฺ (1756), เศาะฮิหฺ สุนันอัต-ติรมิซีย์ (447)

⁽⁷⁹⁾ นัยลุล เอาฏออริ 3/357 และดุคำพูดของอิบนุ กุฎามะฮฺ ในอัล-มุญญิรฺ 2/371

จะเดินทางสู่สนามละหมาด และบริจาคทานจากเนื้ออุฎฺฮียะฮฺหลังจากที่ได้มีการเชือดมันแล้ว"⁽⁸⁰⁾

8. เดินทางสู่สนามละหมาด

8.1 เวลาออกสู่สนามละหมาด

ท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม กล่าวในคุฎุบะฮฺวันอีดีลัฮฺฮฺว่า “แท้จริงสิ่งแรกที่เราจะต้องปฏิบัติในวันนี้คือ ละหมาดอีดี”⁽⁸¹⁾

อิบนุ หะญูรฺ กล่าวขยายความว่า “นี่แสดงให้เห็นว่าไม่สมควรไปวุ่นวายกับสิ่งอื่นใดในวันอีดี นอกจากการเตรียมตัวสำหรับการละหมาด และเดินทางสู่สนามตั้งแต่เช้า ซึ่งเท่ากับว่าไม่ควรกระทำการสิ่งใดๆทั้งสิ้นก่อนละหมาดอีดีนอกจากการเตรียมตัวเพื่อการดังกล่าวเท่านั้น ด้วยการปฏิบัติดังกล่าวทำให้เขาเดินทางไปยังสนามละหมาดตั้งแต่เช้าตรู่”⁽⁸²⁾

ดังนั้นหลังจากละหมาดศุบฮิเสร็จแล้ว ทุกคนจึงควรรีบเตรียมตัวและเดินทางมุ่งสู่สนามละหมาดทันที⁽⁸³⁾ ยกเว้นอิمامนำละหมาดเขาควรจะไปที่ยังสนามละหมาดเมื่อได้เวลาจะทำการละหมาดอีดีพอดีดังที่ท่านรอซูล ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม ได้ปฏิบัติไว้⁽⁸⁴⁾

⁽⁸⁰⁾ ฟัตหุลบารีย์ 2/448

⁽⁸¹⁾ อัล-บุคอรีย์ (956, 968), มุสลิม (889)

⁽⁸²⁾ ฟัตหุลบารีย์ 2/530

⁽⁸³⁾ อับู ดาวูด (1135), อิบนุ มาญะฮฺ (1317)

⁽⁸⁴⁾ อัล-บุคอรีย์ (956), มุสลิม (889)

8.2 กล่าวตักบีร์ตลอดทางสู่สนามละหมาด

ดังที่กล่าวมาแล้วว่าสโละกันวันอีดคือการกล่าวตักบีร์ ดังนั้นอิบาดะฮ์ที่ดีที่สุดก่อนการละหมาดอีดก็คือการยกเสียงตักบีร์ในดั่งระฆังไปทั่วทุกซอกซอย แม้กระทั่งเด็กและสตรี โดยเฉพาะเมื่อออกจากบ้านมุ่งสู่ยังสนามละหมาด

อิบนุ อุมร์เล่าว่า “ทุกครั้งที่ท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม เดินทางออกจากบ้านในวันอีดทั้งสอง พร้อมกับ อัล-ฟฎิล อิบนุ อับบาซ, อะลี, ญะอ์ฟัร, หะซัน และหุเซน, อุสามะฮ์ อิบนุ ซัยด์ อิบนุ ฮาริษะฮ์ และอัยมาน ท่านจะร้องตักบีร์และตะฮ์ลีลด้วยเสียงที่ตั้ง”⁽⁸⁵⁾

เช่นเดียวกับอิบนุ อุมร์ เมื่อท่านเดินทางออกจากบ้านท่านก็จะยกเสียงตักบีร์ตลอดทางจนถึงยังสนามละหมาดและยังคงกล่าวตักบีร์ต่อไปจนกระทั่งอิมามนำละหมาดเดินทางมาถึง⁽⁸⁶⁾

ส่วนสตรีควรกล่าวตักบีร์ด้วยน้ำเสียงที่พอควร⁽⁸⁷⁾

อัล-บุคอรียกกล่าวในเศาะฮี้หฺของท่านว่า “ท่านหญิงมัมมูนะฮ์ได้กล่าวตักบีร์ในวันนะหฺ์ และบรรดาสตรีต่างกล่าวตักบีร์หลังอับบาน อิบนุ อุษมาน และอุมร์ อิบนุ อับดุลอะซีซ ในคำคืนของวันตักฮ์ริกทั้งสามพร้อมกับบรรดาบุรุษในมัสญิด”

อิมาม อัน-นะวะวียกกล่าวว่า “การกล่าวตักบีร์ของสตรีเหล่านั้นพร้อมกับคนอื่นๆเป็นหลักฐานที่แสดงถึงการส่งเสริมให้ทุกคนกล่าวตักบีร์ในวันอีดทั้งสอง”⁽⁸⁸⁾

⁽⁸⁵⁾ อัล-บัยฮะกีฮ์ 3/279, อิรวาอูล เมาะลีล 3/123

⁽⁸⁶⁾ อัลด-ดะเราะกูณีย์ 2/44, อิรวาอูล เมาะลีล (650)

⁽⁸⁷⁾ อัล-บุคอรี (971) , มุสลิม (890)

⁽⁸⁸⁾ ซัรหฺุ เศาะฮี้หฺุ มุสลิม 2/541

แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า ชุมนะฮฺนี้กลับไม่เป็นที่นิยมกระทำกันในบ้านเรา จะเห็นได้ว่าบนถนนหนทางสู่สนามละหมาดจะเจียบเจีบบแทบจะไม่มีเสียงตักบีร์เล็ดลอดให้ได้ยินเลย ทั้งจากบรรดาผู้ที่เดินถนน หรือเดินทางมากับรถ (สูบหานัลลอฮฺ!)

8.3 การออกสู่สนามละหมาดของสตรีและเด็ก ๆ

1. ส่งเสริมให้สตรีทุกคนออกไปยังสนามละหมาด ไม่ว่าจะเป็นสาวสวย (ถ้าปลอดภัยจากฟิตนะฮฺ) แม่หม้าย คนชรา ผู้ที่มีประจำเดือน ฯลฯ เพื่อที่จะได้ร่วมกันแบ่งปันความสุขสันต์และกล่าวตักบีร์ประกาศความเกรียงไกรของอัลลอฮฺในวันนั้น

อุมมุ อะฎียะฮฺ เล่าว่า “ท่านรอซูล ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม ได้สั่งให้พวกเรานำบรรดาสตรีออกสู่สนามละหมาดในวันอีดิลฟิฏรฺและอีดิลอัฎฮา พวกนางคือสตรีสาว สตรีที่มีประจำเดือน และสาวสวย ส่วนสตรีที่มีประจำเดือนพวกนางจะไม่ร่วมทำการละหมาด แต่จะร่วมกันเชยชมความดีงามและรับพรจากบรรดามุสลิมในวันนั้น”⁽⁸⁹⁾

อัล-ค็อฎฎอบีญ์ กล่าวว่า “คำสั่งให้สตรีทุกคนออกสู่สนามละหมาดในวันอีดิลก็เพื่อให้สตรีที่ไม่มีประจำเดือนได้ร่วมละหมาดอีตอย่างพร้อมเพรียงกัน ส่วนสตรีที่มีประจำเดือนก็เพื่อให้พวกนางร่วมรับพรอันประเสริฐในวันนั้นด้วย”⁽⁹⁰⁾

⁽⁸⁹⁾ อัล-บุคอรี (324) , มุสลิม (890)

⁽⁹⁰⁾ เอานุส มะอฺญูด 3/344

2. ส่วนเด็ก ๆ ก็ส่งเสริมให้นำออกสู่สนามละหมาดทุกคน ถึงแม้จะยังไม่บรรลุนิติภาวะก็ตาม เพื่อที่จะได้รับพรอันประเสริฐและร่วมกันเป็นสักขีพยานในวันอันยิ่งใหญ่⁽⁹¹⁾

8.4 เดินทางด้วยการเดินเท้า

ส่งเสริมให้เดินทางสู่สนามละหมาดด้วยการเดินเท้า สำหรับบรรดาผู้ที่มีบ้านอยู่ใกล้กับสนามละหมาดและสามารถเดินทางไปได้ แต่หากว่าบ้านอยู่ไกลหรือไม่สะดวกที่จะเดินเท้าก็ให้ขึ้นรถแทน⁽⁹²⁾

อิบนุ อุมร์เล่าว่า "ท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม จะเดินทางไปยังสนามละหมาดและเดินทางกลับด้วยการเดินเท้า"⁽⁹³⁾

อะลี อิบนุ อบี ฏอลิบ กล่าวว่า "ส่วนหนึ่งของสุนนะฮฺ(ในวันฮีด) คือการเดินทางสู่สนามละหมาดด้วยการเดินเท้า"⁽⁹⁴⁾

อิมาม มาลิก กล่าวว่า "พวกเราเดินเท้า เพราะบ้านเราอยู่ใกล้และหากว่าบ้านอยู่ไกล นั่งพาหนะมาก็ไม่เป็นไร"⁽⁹⁵⁾

8.5 ไปและกลับด้วยเส้นทางที่ต่างกัน

การเดินทางสู่สนามละหมาดฮีด ส่งเสริมให้ใช้เส้นทางไปและกลับที่ต่างกัน ไม่ว่าจะเดินเท้าหรือใช้ยานพาหนะ

⁽⁹¹⁾ อัล-บุคอรี (975, 977) , มุสลิม (884)

⁽⁹²⁾ เราฎาะฮฺ อัน-นะวะวีย์ 1/583

⁽⁹³⁾ อิบนุ มาญะฮฺ (1295)

⁽⁹⁴⁾ อัต-ติรมิซีย์ (530), อิบนุ มาญะฮฺ (1296), อัล-บัยฮะกี 3/281

⁽⁹⁵⁾ อัล-เฮาล์ฎ ของ อิบนุ ล มุนซิร 4/264

ท่าน ญาบิรฺ เล่าว่า “ในวันอีดี ท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม จะใช้เส้นทาง(ไปและกลับจากสนามละหมาด)ที่ต่างกัน”⁽⁹⁶⁾

อุละมาอฺได้ให้เหตุผลต่อการปฏิบัติดังกล่าวของท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม ถึง 20 กว่าเหตุผล⁽⁹⁷⁾ ที่สำคัญๆ คือ

1. เพื่อแสดงออกถึงพิธีกรรมของอิสลาม
2. เพื่อให้เส้นทางทั้งสองเป็นพยานให้กับตน
3. เพื่อแสดงออกถึงการซิกรุลลอฮฺ(การกล่าวรำลึกถึงอัลลอฮฺ)
4. เพื่อให้สลามแก่ผู้คนบนเส้นทางทั้งสอง
5. เพื่อทำงานและสานมิตรไมตรีระหว่างทางทั้งสอง
6. เพื่อประกาศให้ผู้อื่นรับรู้ถึงพิธีกรรมอันยิ่งใหญ่ของอิสลาม

และถึงแม้ว่าเราจะไม่ทราบถึงเหตุผลที่แท้จริงของการใช้เส้นทางเดินที่ต่างกัน แต่การเจริญรอยตามแนวทางการปฏิบัติของท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม นั้นย่อมเป็นการกระทำที่ดีและน่าส่งเสริมอย่างไม่ต้องสงสัย

อิมาม อัน-นะวะวียี กล่าวว่ “แม้ว่าเราไม่ทราบถึงเหตุผล แต่การปฏิบัติตาม(สุนนะฮฺของท่านนบี) เป็นสิ่งที่มีสุตะหับ(ส่งเสริม) อย่างแน่นอน”⁽⁹⁸⁾

⁽⁹⁶⁾ อัล-บุคอรียฺ (986)

⁽⁹⁷⁾ ฟัตหุลบารียฺ 2/548, ซาตุลมะอาด 1/449

⁽⁹⁸⁾ เราฎาะฮฺ อัล-ญอลิปีน 2/77

9. ละหมาดอีด

9.1 หุกุมการละหมาดอีด

การละหมาดวันอีดเป็นบทบัญญัติและเอกลักษณ์อย่างหนึ่งในศาสนาอิสลาม⁽⁹⁹⁾ ดังจะเห็นได้จากการปฏิบัติเป็นประจำของท่านนบี และยังกำชับบรรดาเศาะฮาบะฮ์ให้ออกสู่สนามละหมาดอย่างพร้อมเพรียงกัน (แม้กระทั่งทาสหญิง สตรีสาวสวย สตรีที่มีประจำเดือน และเด็ก ๆ ก็ยังถูกลังกำชับให้พาพวกเขาออกสู่สนามละหมาด เพื่อร่วมเป็นสักขีพยาน และตักตวงความสุขและสนุกสนานอย่างพร้อมหน้ากัน)⁽¹⁰⁰⁾

และต้องมีการละหมาดแบบญะมาอะฮ์เท่านั้น⁽¹⁰¹⁾

ทั้งนี้และทั้งนั้นบรรดาอุลามาอ์ต่างมีทัศนะเกี่ยวกับหุกุมของการละหมาดอีดออกเป็น 3 ทัศนะ คือ

1. วาญิบสำหรับทุกคน (ทัศนะอบู หะนีฟะฮ์⁽¹⁰²⁾ ทัศนะนี้ได้รับการสนับสนุนจากอิบนุ ตัยมียะฮ์⁽¹⁰³⁾ และอัช-ชากานีย์⁽¹⁰⁴⁾)
2. ชุหนะฮ์มุอักกะดะฮ์ (ทัศนะของมาลิก⁽¹⁰⁵⁾ และอัช-ชาฟีอี⁽¹⁰⁶⁾)
3. ฟัรฎู กิฟายะฮ์ (ทัศนะของอะหมัด⁽¹⁰⁷⁾)

⁽⁹⁹⁾ อะหมัด 3/103, 178, 235, อบู ดาวูด (1134), อัน-นะสออี 3/179

⁽¹⁰⁰⁾ คำพูดของอัช-ชากานีย์ ใน ลัยลุล ญัรอร 1/315

⁽¹⁰¹⁾ อัล-บุคอรี (956), มุสลิม (889)

⁽¹⁰²⁾ อัล-มับสูฏ 2/37, บะดาอีย อัล-เศาะนาอีย 1/274, ตูหฟะตุล ฟุเกะฮาย 1/275

⁽¹⁰³⁾ มัจญ์มูอ อัล-ฟะตาวีย 24/183

⁽¹⁰⁴⁾ นัยลุล เอาฎอร 3/382, ลัยลุล ญัรอร 1/315

⁽¹⁰⁵⁾ อัช-ซัรหุเศาะฮีร 1/523

⁽¹⁰⁶⁾ อัล-อุมม 1/240, อัล-มุฮัซซับ 1/163

⁽¹⁰⁷⁾ อัล-มุฮันนีย์ 3/253, กัซซาฟูล เกาะนาอ 2/55

อิบน์ ตัยมียะฮฺ กล่าวว่า "เราเห็นด้วยกับทัศนะที่ว่าละหมาดอีด เป็นบัญญัติที่วาญิบสำหรับทุกคน ดังทัศนะของอบู หะนีฟะฮฺ และอื่นๆ และเป็นอีกทัศนะหนึ่งของ อัช-ชาฟีอี และอะหมัดด้วย ... เพราะแท้จริง ละหมาดอีดเป็นเอกลักษณ์ที่ยิ่งใหญ่เอกลักษณ์หนึ่งของอิสลาม และ ประชาชนมาร่วมชุมนุมเพื่อร่วมกันละหมาดมากกว่าและยิ่งใหญ่กว่า ละหมาดญุมอัตเสียอีก"⁽¹⁰⁸⁾

อัช-เซากานีย์ กล่าวว่า "พึงทราบเถิดว่า ท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุ-อะลัยฮิวะสัลลัม ได้ดำรงละหมาดนี้ในวันอีดทั้งสองอย่างต่อเนื่อง และ ท่านไม่เคยละทิ้งละหมาดเลยแม้แต่ครั้งเดียว ทั้งยังสั่งกำชับให้ประชาชน ออกไปร่วมชุมนุมกัน ณ สนามละหมาด แม้กระทั่งสาวสวย และสตรีที่มี ประจำเดือน โดยสั่งไม่ให้พวกนางละหมาดและร่วมกันเป็นสักขีพยาน แห่งความดีงามและคำอวยพรของพี่น้องชาวมุสลิม... สิ่งต่างๆเหล่านี้บ่ง บอกว่าแท้จริงการละหมาดอีดนี้เป็นสิ่งที่วาญิบสำหรับทุกคน (วาญิบ อัยนิ) ไม่ใช่วาญิบกิฟายะฮฺ (ที่เมื่อกลุ่มหนึ่งได้ปฏิบัติแล้วคนอื่นๆไม่ ปฏิบัติก็ได้)"⁽¹⁰⁹⁾

คิตตีก หะสัน คาน กล่าวว่า "และส่วนหนึ่งของหลักฐานที่บ่งถึง ความเป็นวาญิบของละหมาดอีด คือ การที่ละหมาดอีดสามารถยกเลิก ละหมาดญุมอัตได้ เมื่อวันอีดตรงกับวันศุกร์ และสิ่งที่ไม่ใช่วาญิบย่อมไม่ สามารถยกเลิกสิ่งที่วาญิบ..."⁽¹¹⁰⁾

⁽¹⁰⁸⁾ มัจญ์มูอฺ อัลพะตาวีย์ 23/161

⁽¹⁰⁹⁾ ลัยลุล ญัรอรุ 1/315

⁽¹¹⁰⁾ อัร-เราะฎาฮฺ อัน-นะดิยยะฮฺ 1/142

ละหมาดอย่างพร้อมเพรียงกัน ไม่ว่าจะเป็เด็กเล็ก สตรี คนชรา และสตรีที่มีรอบเดือน ก็ตาม

ดังนั้นอิสลามจึงมีบัญญัติเฉพาะเกี่ยวกับการจัดสถานที่สำหรับละหมาดอีด โดยคำนึงถึงความสะดวกของประชาชนที่จะมาร่วมชุมนุมและความจุของสถานที่ โดยเป็นที่รู้จักกันในนามของมัสยิดออลลาหรือสนามละหมาด

ด้วยเหตุนี้อุละมาอส่วนใหญ่จึงเห็นว่าควรจัดเตรียมสถานที่ละหมาดอีด ณ ลานกว้างนอกหมู่บ้าน เพราะสามารถรองรับประชากรทั้งหมู่บ้านได้หมดทุกคน และนี่คือสุนนะฮ์ที่นบีมุหัมมัด ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม ได้ยึดปฏิบัติมาตลอดอายุขัยของท่าน และตามด้วยบรรดาเคาะหาบะฮ์ และตาบิอินทั้งหลาย

เว้นแต่เมื่อมีเหตุสุดวิสัย หรือจำเป็นจริงๆที่ไม่อาจทำการละหมาดที่มัสยิดหรือสนามละหมาดได้เท่านั้น จึงค่อยจัดละหมาดอีดขึ้นในมัสญิดญามิอ์ อาทิเช่น เกิดฝนตก⁽¹¹⁵⁾ สถานการณ์ไม่ปลอดภัย เป็นไข้ไม่สบาย หรือไม่สามารเดินทางไปยังสนามละหมาด เป็นต้น

จะอย่างไรก็ตามอิหม่ามประจำมัสญิดก็ควรจัดเตรียมบุคลากรเฉพาะไว้จัดการด้านการละหมาดอีดในมัสญิดของตนสำหรับบรรดาผู้ที่เจ็บป่วย และไม่สามารถเดินทางออกสู่สนามละหมาดได้⁽¹¹⁶⁾ และแต่งตั้งให้คนใดคนหนึ่งเป็นอิหม่ามนำละหมาดและอ่านคุฏบะฮ์อีดแทน ดังที่

⁽¹¹⁵⁾ อับู ดาวูด (1160), อิบน์มาญะฮ์ (1313) อัล-ฮาเกิม 1/295 ด้วยสายรายงานที่อ่อน

⁽¹¹⁶⁾ อัล-อุมม์ 1/383, อัลมุฮัซซับ 1/387, อัลมุฮนะยี 3/267

เคาะลีฟะฮ์ อะลี อิบน์ อบี ฏอลิบ ได้เคยปฏิบัติไว้เป็นแบบอย่างแก่เรา
⁽¹¹⁷⁾ วัลลอฮุอะอ์ลัม ⁽¹¹⁸⁾

9.4 จำนวนร็อกอัต

ไม่มีความขัดแย้งในหมู่ผู้ละหมาดว่าจำนวนร็อกอัตของละหมาดอีตทั้งสองนั้นมีเพียงสองร็อกอัตเท่านั้น ตามคำกล่าวของอุมร์ อิบน์ อัล-ค็อฏฏอบ ที่ว่า “ละหมาดของผู้เดินทางมีสองร็อกอัต ละหมาดอีติลฮัจญ์สองร็อกอัต ละหมาดอีติลฟิฏรุสองร็อกอัต และละหมาดญุมอัตสองร็อกอัตที่สมบูรณ์โดยปราศจากการตัดทอน...” ⁽¹¹⁹⁾

9.5 การเรียกร้องสู่ละหมาด

เนื่องจากวันอีตเป็นวันแห่งการชุมนุมที่มีการเตรียมตัวเชิงนัดหมายกันตั้งแต่เนิ่นๆ ดังนั้นการละหมาดในวันนี้จึงไม่จำเป็นต้องมีการเรียกร้อง หรืออาซานเพื่อเชิญชวนพี่น้องสู่การละหมาดอีก หรืออาจจะกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ไม่มีสุนนะฮ์ให้อาซาน อิกอมะฮ์ หรือกล่าวคำใดๆ ก่อนการละหมาดอีต โดยทันทีที่อิมามนำละหมาดมาถึงมะฆัมก็จะมีลุกขึ้นยืนเป็นแถวเสร็จแล้วอิมามก็ยกมือขึ้นตักบิรฺเข้าละหมาดทันที

ญาบิรฺ อิบน์ अबดุลลอฮ์ อัล-อันศอรีย์ กล่าวว่า “ไม่มีอะซาน(การร้องเรียก) สำหรับละหมาดในวันอีติลฟิฏรุขณะที่อิมามเดินออกมา

⁽¹¹⁷⁾ รายงานโดย อัซ-ซาฟิฮีย์ ดังปรากฏในมััจญ์มูฮฺ 5/6 และอัน-นะวะรีย์กล่าวว่า เป็นรายงานที่ถูกต้อง

⁽¹¹⁸⁾ ดูเพิ่มเติมเกี่ยวกับทัศนะของอุละมาอ์ว่าด้วยบัญญัติการละหมาดอีตที่สาม ในภาคผนวกท้ายเล่ม

⁽¹¹⁹⁾ อะหมัด 1/37, อัน-นะสัยีย์ 3/183, อิบน์ คุซัยมะฮ์ (1425), อัล-อิรวาอฺ (638)

และหลังจากที่อิมามออกมาแล้ว และไม่มีอิกอมะฮฺหรือคำร้องเรียกใดๆ
ไม่มีการร้องเรียกในวันนั้นและไม่มีการอิกอมะฮฺ"

อิบนุ อับบาส และญาบิรฺ เล่าว่า "ไม่เคยมีการอะซานในวันอีดิล-
ฟิฏรฺและอีดิลอัฎฮา"⁽¹²⁰⁾

ญาบิรฺ บิน สะมุเราะฮฺ กล่าวว่า "ฉันได้ละหมาดอีตทั้งสองกับ
ท่านรอซูล คืออัลลิลลอฮฺอะลัยฮิวัสสลัม ไม่ใช่เพียงครั้งหรือสองครั้ง
โดยปราศจากการอะซานและอิกอมะฮฺ"⁽¹²¹⁾

อัน-นะวะวีรีย์ กล่าวว่า "ตามเนื้อความแล้ว สิ่งนี้ค้านกับที่บรรดา
สหาย(ในมัซฮับซาฟีอี)ของเราและท่านอื่นๆ ที่กล่าวว่า ส่งเสริมให้กล่าว
คำว่า "อัศ-เศาะลาตะ ญามิอะฮฺ" เพราะโดยนัยแล้วจะหมายถึง ไม่มี
การอะซาน อิกอมะฮฺ และการร้องเรียกใดๆ ที่สื่อถึงสิ่งทั้งสองนี้"⁽¹²²⁾

อัศ-ศ็อนอานีรีย์ กล่าวขยายความรายงานข้างต้นว่า "นี่เป็น
หลักฐานหนึ่งที่จะระบุว่าไม่มีบัญญัติให้มีการอะซานและอิกอมะฮฺใน
ละหมาดอีต เพราะการกระทำทั้งสอง(ในวันอีต)เป็นสิ่งที่บิตอะฮฺ"⁽¹²³⁾.

อิมาม มาลิกกล่าวว่า "นี่คือสุนนะฮฺที่ไม่เป็นที่ขัดแย้งกันในหมู่
พวกเรา"⁽¹²⁴⁾

และอิบนุ กุฎามะฮฺเล่าว่า นี่เป็นอิญญ์มาอฺ (มติเอกฉันท์)ของ
บรรดาอุละมาอฺอิสลามว่าไม่มีการร้องเรียกใดๆสู่ละหมาดอีต⁽¹²⁵⁾

⁽¹²⁰⁾ อัล-บุคอรีย์ (960), มุสลิม (886)

⁽¹²¹⁾ มุสลิม (887), อับดู ดาอูด (1148), อัต-ติรมิซีย์ (532)

⁽¹²²⁾ ซัรหฺุ เศาะฮิหฺ มุสลิม 6/416

⁽¹²³⁾ สุนนุส สลาม 2/67

⁽¹²⁴⁾ อัล-อิสติซกาอฺ ของ อิบนุ อับดิลบักร์ 7/10

⁽¹²⁵⁾ อัล-มุฆนีรีย์ 3/267

9.6 คุฏบะฮ์ในวันอีต

1. ทุกัมและเวลาคุฏบะฮ์วันอีต

สุนนะฮ์ให้อิมามนำละหมาดอ่านคุฏบะฮ์วันอีตหลังละหมาดเสร็จเรียบร้อยแล้ว ซึ่งกลับกันกับคุฏบะฮ์วันศุกร์ที่จะเริ่มก่อนละหมาด

อับดุลลอฮ์ อิบน์ อัส-สาอิบ เล่าว่า “ฉันได้ละหมาดอีตพร้อมกับท่านรอซูล คืออลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม และหลังจากที่ท่านละหมาดเสร็จ ท่านก็กล่าวว่า “ฉันจะกล่าวคุฏบะฮ์ ดังนั้นผู้ใดที่จะนั่งฟังคุฏบะฮ์ก็จงนั่ง และผู้ใดที่ประสงค์จะไปก็จงไป”⁽¹²⁶⁾

อิบนุ อุมร์ เล่าว่า “แท้จริงท่านนบี คืออลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม อนุญาต บักร และอุมร์ จะละหมาดอีตทั้งสองก่อนคุฏบะฮ์”⁽¹²⁷⁾

อิบนุ อับบาส เล่าว่า “ฉันได้ไปร่วมละหมาดอีตกับท่านนบี คืออลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม อนุญาต บักร, อุมร์ และอุษมาน ทุกคนล้วนละหมาดก่อนคุฏบะฮ์”⁽¹²⁸⁾

2. จำนวนคุฏบะฮ์

พู่เกาะฮาอ์ส่วนใหญ่ระบุให้อ่านคุฏบะฮ์อีตสองคุฏบะฮ์โดยมีการนั่งพักชั่วคราวระหว่างคุฏบะฮ์ทั้งสอง เช่นเดียวกับคุฏบะฮ์ญุมอัต⁽¹²⁹⁾ โดยมีหลักฐานต่อไปนี้เป็นบรรทัดฐาน นั่นคือ หะดีษของญาบิร ที่เล่าว่า “ท่านนบี คืออลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม ออก(ละหมาด)ในวันอีติลฟิฏริหรือ

⁽¹²⁶⁾ อนุญาต ดาวูด (1155), อั้น-นะสาอีย์ (1571), อิบนุ มาญะฮ์ (1290), อัล-อิรวาอ์ (629)

⁽¹²⁷⁾ อัล-บุคอรี (963), มุสลิม (888)

⁽¹²⁸⁾ อัล-บุคอรี (962), มุสลิม (884.), อะหมัด 1/331,346

⁽¹²⁹⁾ ดู บะดาอีย อัล-เคาะนาอีย 1/276, อัล-มุเตาวะนะฮ์ 1/231, อัล-อุมม์ 1/272, อัล-มุซเนีย 2/121

อีดิลอัฎฐา แล้วท่านก็ยื่นอ่านคฺฎบะฮฺ เสร็จแล้วท่านก็ลงนั่งพักชั่วคราว แล้วท่านก็ลุกขึ้นกล่าวต่อ”⁽¹³⁰⁾ แต่เป็นรายงานที่อ่อน วัลลอฮฺอะอฺลัม

ในขณะที่อุละมาอ์อีกหลายท่านได้อ้างลักษณะคฺฎบะฮฺของท่านนบี ศ็อลลัลลอฮฺอฺลัยฮิอะลลิวะสลลัม ที่ “ปราศจากมินบรฺ”⁽¹³¹⁾ เสร็จแล้วท่านก็เดินไปหาเหล่าสตรีพร้อมกับกล่าวตักเตือนพวกนาง ด้วยการพึงบนมือของบิลาล”⁽¹³²⁾ ว่าเป็นลักษณะของคฺฎบะฮฺเดี่ยว ไม่ใช่สองคฺฎบะฮฺ

อิบนุ อุซัยมีน กล่าวว่า “ถ้าผู้ใดสังเกตเห็นซุนนะฮฺที่รายงานโดยอัล-บุคอรีฮฺและมุสลิมและท่านอื่นๆแล้ว ต้องเป็นที่ประจักษ์แก่เขาว่าแท้จริงแล้วท่านนบี ศ็อลลัลลอฮฺอฺลัยฮิอะลลิวะสลลัมไม่ได้กล่าวคฺฎบะฮฺนอกจากคฺฎบะฮฺเดี่ยวเท่านั้น”⁽¹³³⁾

3. การกล่าวตักบิรฺในคฺฎบะฮฺ

เคาะฎิบจะเริ่มคฺฎบะฮฺอีดด้วยการกล่าวตักบิรฺ “อัลลอฮฺอักบรฺ” จำนวนเก้าครั้งติดต่อกันในคฺฎบะฮฺแรก และ เจ็ดครั้งติดต่อกันในคฺฎบะฮฺที่สอง โดยยึดหลักฐานที่รายงานมาจากคำพูดของอุบัยดิลลาฮฺ อิบนุ อับดุลลอฮฺ อียนุ อุตบะฮฺ ว่า “ซุนนะฮฺให้กล่าวตักบิรฺบนมินบรฺในวันอีด โดยเริ่มกล่าวตักบิรฺจำนวนเก้าครั้งก่อนที่จะเริ่มกล่าวคฺฎบะฮฺในคฺฎบะฮฺแรก และเจ็ดครั้งก่อนกล่าวคฺฎบะฮฺในคฺฎบะฮฺที่สอง”⁽¹³⁴⁾

⁽¹³⁰⁾ อิบนุ มาญะฮฺ (1289)

⁽¹³¹⁾ มุสลิม (2050)

⁽¹³²⁾ อัล-บุคอรีฮฺ (987), มุสลิม (885)

⁽¹³³⁾ อะหมัด 1/37, อัน-นะสาอีย์ 3/183, อิบนุ คุซัยมะฮฺ (1425), อัล-อิรวาอฺ (638)

⁽¹³⁴⁾ อับดุลร็อซซาก (5672), อัล-อุมม์ 1/397, อิบนุ อบี ซัยบะฮฺ 2/190, อัล-บัยฮะกีฮฺ 3/299

ข้อสังเกตคือ ท่านอุบัยดีลลาฮฺเป็นตาบิอิน(หลังสมัยเคาะหะบะฮฺ) เราจึงไม่สามารถนำคำพูดหรือคำวินิจฉัยของท่านมาเป็นบรรทัดฐานได้อีกทั้งรายงานที่พาดพิงถึงท่านก็เป็นรายงานที่อ่อนมาก

ด้วยเหตุนี้อุละมาอ์บางท่านจึงเห็นว่าไม่ควรถือว่าการกระทำดังกล่าวเป็นสุนนะฮฺ เพราะนั่นเป็นเพียงการอิจญ์ติฮาดหรือวินิจฉัยส่วนตัวของอุบัยดีลลาฮฺ

อัน-นะวะวี ยี้ กล่าวว่ "นอกเหนือจากสายรายงานที่อ่อนแล้ว ตามทัศนะที่ถูกต้อง คำพูดของตาบิอินที่ว่า "เป็นสุนนะฮฺอย่างหนึ่ง" ไม่สามารถนำมาเป็นหลักฐานอ้างอิงได้"⁽¹³⁵⁾

อัซ-เซากานี ยี้ กล่าวว่ "อุบัยดีลลาฮฺ บิน อับดุลลอฮฺ เป็นตาบิอิน ดังที่ท่านได้ทราบแล้ว ดังนั้นคำพูดของเขาที่ว่า "เป็นสุนนะฮฺอย่างหนึ่ง" จึงไม่สามารถใช้เป็นหลักฐานอ้างว่าเป็นสุนนะฮฺของท่านนบี ค็อลลัลลอฮฺ-อะลัยฮิอะสลัลม ได้ ดังที่มีระบุในอุคูลุคฺฟิยก"⁽¹³⁶⁾

เช่นเดียวกับการกล่าวตักบีร์ซ้ำๆ ในช่วงระหว่างการอ่านคฺุฏบะฮฺ ซึ่งมีรายงานที่อ่อนระบุว่า "นบี ค็อลลัลลอฮฺอะลัยฮิอะสลัลม จะกล่าวตักบีร์ในช่วงระหว่างคฺุฏบะฮฺ และจะกล่าวตักบีร์เป็นจำนวนมากในคฺุฏบะฮฺฮิดทั้งสอง"⁽¹³⁷⁾

⁽¹³⁵⁾ อัล-มััจญ์มูอ 5/27

⁽¹³⁶⁾ นัยลุล เอาฏอญ 3/323

⁽¹³⁷⁾ อิบน์ มาญะฮฺ (1287) ด้วยสายรายงานที่อ่อน

9.7 ละหมาตสุนัตก่อนและหลังละหมาตอีด

อิบนุ อับบาส เล่าว่า “ท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะลัลลัม ออกไปละหมาตอีดิลฟิฏรุ ท่านได้ละหมาตจำนวนสองร็อกอัต โดยไม่ได้ละหมาต(สุนัต)ก่อนหน้านั้นและหลังจากนั้นเลย”⁽¹³⁸⁾

อัน-นะวะวีรีย์ กล่าวว่า “ในหะดีษข้างต้นบ่งบอกว่า ไม่มีละหมาตสุนัตสำหรับละหมาตอีดทั้งก่อนและหลังละหมาต และอิمام มาลิก ได้อ้างหะดีษนี้เป็นหลักฐานในทัศนะของท่านที่ว่า “มักรูฮฺ (ไม่ส่งเสริม) ให้ละหมาตสุนัตทั้งก่อนและหลังละหมาตอีด”⁽¹³⁹⁾

อิบนุ หะญูรฺ กล่าวว่า “สรุปแล้ว ไม่มีสุนนะฮฺให้ละหมาตสุนัตก่อนและหลังในวันละหมาตอีด ซึ่งค้านกับการปฏิบัติของบรรดาผู้ที่เทียบเคียงหรือกียาสละหมาตอีดกับละหมาตญุมอัต ส่วนละหมาตสุนัตมุฏลักนั้นไม่พบว่ามีหลักฐานเฉพาะที่ห้ามไม่ให้ปฏิบัติ นอกจากช่วงเวลาที่ยกเว้น(ช่วงเวลาห้ามหรือไม่ส่งเสริมให้ละหมาต)”⁽¹⁴⁰⁾

9.8 ขั้นตอนและรูปแบบการละหมาตอีด

1. ให้นำหอก หรือไม้มาปักไว้ข้างหน้าอิمامละหมาต สำหรับเป็นหลักสุดท้าย⁽¹⁴¹⁾

2. อิمامเข้าประจำที่ พร้อมกับสำรวจความพร้อมของมะมูม พร้อมกับจัดแถวพวกสตรีให้อยู่หลังสุดของแถวบุรุษ⁽¹⁴²⁾

⁽¹³⁸⁾ อัล-บุคอรี (989), มุสลิม (884)

⁽¹³⁹⁾ ซัรหฺุ ศะอะฮฺีหฺุ มุสลิม 6/421

⁽¹⁴⁰⁾ ฟัตหุลบารีย์ 2/552

⁽¹⁴¹⁾ อัล-บุคอรี (972), มุสลิม (501)

⁽¹⁴²⁾ อัล-บุคอรี (971), มุสลิม (890)

3. อิمامเริ่มตักบีรเราะตุลอิหฺรอม พร้อมกับตั้งเจตนา(เนียต) ละหมาดอีดิลฟิฏฺรหรืออีดิลอัฎฐา 2 ร็อกอัต เพื่ออัลลอฮ์⁽¹⁴³⁾ แล้วมะฆุมก็ ตักบีรตาม

4. อิمامและมะฆุม อ่านดุอาอฺ อีฟติตาหฺ เหมือนกับการละหมาด ทั่วๆ ไป⁽¹⁴⁴⁾

5. กล่าวตักบีร อัซ-ชะวาอิด(อัลลอฮ์อักบัร)⁽¹⁴⁵⁾ จำนวน 7 ครั้งใน ร็อกอัตแรก(พร้อมกับยกมือทั้งสองขึ้น)⁽¹⁴⁶⁾ (ไม่รวมตักบีรเราะตุลอิหฺรอม และตักบีรรุกอ) และอ่าน

(( ))⁽¹⁴⁷⁾

จำนวน 6 ครั้งระหว่างตักบีรทั้งเจ็ด (หรือจะกล่าวจำนวนตักบีร ตะหฺลีล ตัสบีหฺ และตะหฺมิด⁽¹⁴⁸⁾ แบบใดก็ได้ในระหว่างตักบีรจำนวน 6 ครั้ง)

⁽¹⁴³⁾ อะหมัด 1/37, อัน-นะไสอี 3/183, อัล-บัยฮะกี 3/200

⁽¹⁴⁴⁾ อัล-อุมม์ 1/236, อัร-เราะฎาฮฺ 1/578

⁽¹⁴⁵⁾ ตักบีร อัซ-ชะวาอิดเป็นเพียงสุนัตให้ปฏิบัติมิใช่วาญิบ ดังนั้นหากเกิดผิดพลาด และหลงลืม ก็จะไม่ทำให้เสียละหมาด (อัล-มุขนี 3/275)

⁽¹⁴⁶⁾ อัล-บัยฮะกี 3/293 จากการปฏิบัติของอุมัร และ 3/292-293 จากการปฏิบัติของอิบนุ อุมัร ด้วยสายรายงานที่อ่อน และอัล-บัยฮะกีกล่าวว่า 'อิمام อัซ-ซาฟีอีได้ใช้หลักฐานการ เทียบเคียง(เกียส) กับหลักฐานการยกมือตักบีรในตักบีรเราะตุลอิหฺรอม ตักบีรขณะจะก้มลง รุกอ และตักบีรขณะลุกขึ้นจากรุกอ' (มะอฺริฟะตุส สุนัน วัล-อาษาร 3/42 และดู อัล-อุมม์ 1/237)

⁽¹⁴⁷⁾ เนื่องจากไม่มีรายงานจากท่านนบี คืออัลลอฮ์อะลัยฮิวะสَّلَام เกี่ยวกับจำนวนของดุอาอฺ ในช่วงระหว่างตักบีร อัซ-ชะวาอิด ดังนั้นอุลละมาอ์จึงได้เสนอคำอ่านต่างๆและนี่คือส่วนหนึ่งของคำอ่านเหล่านั้น (ดู อัร-เราะฎาฮฺ 1/578)

⁽¹⁴⁸⁾ อัล-บัยฮะกี 3/291, อัล-อิรวาอฺ 3/114-115

7. อิมามอ่านสุเราะฮ์อัล-ฟาติหะฮ์⁽¹⁴⁹⁾ ด้วยเสียงดังเหมือนกับ ละหมาตญุมอัต เสร็จแล้วมะฆุมก็อ่านตาม
8. หลังจากนั้นอิมามจะเลือกอ่านสุเราะฮ์ (ก้อฟ)⁽¹⁵⁰⁾ หรือ (อัล-อะอฺลา) ( ) ก็ได้⁽¹⁵¹⁾ ส่วนมะฆุมก็ยืนฟัง
9. หลังจากนั้น อิริยาบถของอิมามและมะฆุมให้ปฏิบัติเหมือนกับการละหมาตทุกๆ ไป⁽¹⁵²⁾ จนเสร็จร็อกอัตแรก
10. หลังจากลุกขึ้นจากร็อกอัตแรกและยืนตรงแล้ว อิมามเริ่มยกมือและกล่าวตักบีร์ชะวาอิด (อัลลอฮุอักบัร) จำนวน 5 ครั้ง (โดยไม่รวมตักบีร์ขณะลุกขึ้นจากร็อกอัตแรกและตักบีร์ก่อนรูกูอ) และมะฆุมก็ปฏิบัติตามอย่างต่อเนื่อง พร้อมกับอ่าน

(( ))

จำนวน 4 ครั้งระหว่างตักบีร์ทั้งห้า

11. อิมามอ่านสุเราะฮ์อัล-ฟาติหะฮ์ ด้วยเสียงดังเหมือนกับ ละหมาตญุมอัต เสร็จแล้วมะฆุมก็อ่านตาม
12. หลังจากนั้นอิมามจะอ่านสุเราะฮ์ "อัล-ฆอซียะฮ์" (ถ้าอิมามอ่านสุเราะฮ์ "อัล-อะอฺลา" ในร็อกอัตแรก) หรือ สุเราะฮ์ "อัล-เกาะมัร" (ถ้าอิมามอ่านสุเราะฮ์ "ก้อฟ" ในร็อกอัตแรก) ส่วนมะฆุมก็ยืนฟัง
13. หลังจากนั้น ทุกอิริยาบถของอิมามและมะฆุมให้ปฏิบัติเหมือนกับการละหมาตทุกๆ ไปจนเสร็จจากร็อกอัตที่สอง
14. อิมามให้สลามขวาและซ้าย และตามด้วยมะฆุม

⁽¹⁴⁹⁾ อัล-บุคอรี (756), มุสลิม (394,395)

⁽¹⁵⁰⁾ มุสลิม (891), อัน-นะสออี (8413)

⁽¹⁵¹⁾ มุสลิม (878), อัต-ติรมิซีย์ (533)

⁽¹⁵²⁾ อัล-อุมม์ 1/396

15. อิมามลุกขึ้นให้คุฏบะฮ์อีต⁽¹⁵³⁾ บนพื้นโดยปราศจากมินบัร⁽¹⁵⁴⁾ และอนุญาตให้ถือไม้เท้า⁽¹⁵⁵⁾ หรือฟังยั่งลิ่งใดสิ่งหนึ่งก็ได้ และมะฆูมควรงั่งฟังอย่างสงบ หรือจะลุกออกไปก็เป็นการอนุญาต⁽¹⁵⁶⁾

10. กล่าวอวยพรให้แก่กัน

ญับรฺ อิบน์ ญุฟัยรฺ กล่าวว่า “ทุกครั้งที่ยบรดาเคาะหาบะฮ์ของท่านรอซูล ก็อลลัลลอฮุ อะลัยฮิ วะลัลลัม มาเจอกันในวันอีต พวกเขาจะกล่าวให้แก่กันว่า

“ตะก็อบบะลัลลอฮุ มินนา วะมินกะ” (ขออัลลอฮ์ทรงรับทั้งจากเราและจากท่าน)⁽¹⁵⁷⁾

มุหัมมัด อิบน์ ซิยาต อัล-อัลฮานีย์ กล่าวว่า “ครั้งหนึ่งฉันเคยอยู่ร่วมกับอบู อุมามะฮ์ อัล-บาศิรีย์ และเคาะหาบะฮ์นบีท่านอื่นๆ และเมื่อพวกเขาเดินทางกลับ(จากละหมาดอีต) พวกเขาจะกล่าวให้แก่กันว่า “ตะก็อบบะลัลลอฮุ มินนา วะมินกะ”⁽¹⁵⁸⁾

⁽¹⁵³⁾ อัล-บุคอรี (962,963), มุสลิม (884,888)

⁽¹⁵⁴⁾ มุสลิม (2050)

⁽¹⁵⁵⁾ อบู ดาวูด (1145)

⁽¹⁵⁶⁾ อบู ดาวูด (1155), อัน-นะสาอีย์ 3/185, อิบน์ มาญะฮ์ (1290)

⁽¹⁵⁷⁾ ฟัตหุลบารีย์ 2/517 อิบน์ ญะญูรกล่าวว่า “เราได้รายงานในอัล-มุหามิลียาต ด้วยสายรายงานที่หะสัน”

⁽¹⁵⁸⁾ อัล-มุสนีย์ 2/259, อัล-ญะฮะรูนะกีย์ 3/320 และอิบน์ อัด-ตัจรีมานีย์ระบุว่า “อิมามอะหมัดกล่าวว่า เป็นสายรายงานที่ดี” วัลลอฮุอะอ์ลัม

11. บริจาคทาน

วันนี้ส่งเสริมให้มีการบริจาคทานให้มากขึ้น โดยเฉพาะบรรดาสตรี เพราะท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะลัลลัม ได้กำชับพวกนางเป็นการเฉพาะและเรียกร้องให้พวกนางช่วยกันบริจาคทานคนละเล็กคนละน้อย เพื่อเป็นการปกป้องพวกนางจากไฟนรก⁽¹⁵⁹⁾

12. จัดงานฉลองและการละเล่นวันอีด

ก. ในเมื่อวันนี้เป็นวันแห่งความสุขของเราชาวมุสลิม ดังนั้น เพื่อเป็นการแสดงออกถึงความสุขดังกล่าวให้ผู้คนได้เห็น ได้สัมผัส จึงส่งเสริมให้มีการจัดเลี้ยงอาหารกันเท่าที่มีความสามารถ

อิบนุ ตัยมียะฮ์กล่าวว่า “การรวมคนเพื่อร่วมรับประทานอาหารในวันอีดทั้งสองและวันตุลวีฎอญ ถือว่าเป็นสุนนะฮ์อย่างหนึ่ง และมันเป็นสัญลักษณ์หนึ่งของอิสลามที่ท่านรอซูล ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะลัลลัมได้ปฏิบัติมาตลอด”⁽¹⁶⁰⁾

ข. ส่งเสริมให้มีการจัดการละเล่นให้กับเด็กๆ ไม่ว่าจะเป็กิจกรรมบนเวทีหรือกิจกรรมภาคสนาม เพื่อเป็นการเติมเต็มความสุขให้ทั่วถึงกันในวันนี้

ท่านหญิง อาอิชะฮ์ เล่าว่า “ท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะลัลลัม ได้เข้ามาหาฉัน ขณะนั้นฉันมีเด็กๆกำลังร้องเพลงอยู่ ดังนั้น ท่านจึงเอนกายลงนอนตะแคงบนที่นอนพร้อมกับผินหน้าไปทางอื่น หลังจากนั้นอบูบักร์ ก็เข้ามาและเตือนฉันว่า “ปีของชัยฏอนมาเล่น(ในบ้านของ)นบีหรือ?” นบีจึงหันมากล่าวแก่ อบู บักร์ว่า “ให้พวกเขาเล่นไป

⁽¹⁵⁹⁾ อัล-บุคอรี (978), มุสลิม (885)

⁽¹⁶⁰⁾ มัจญ์มูฮ์ อัล-ฟะตาวีย์ 25/298

เถิด เพราะทุกๆประชาชาติจะมีวันอีด และวันนี้เป็นวันอีดของเรา” และหลังจากที่ท่านแผลอฉันก็ให้เด็กทั้งสองรีบออกไป”⁽¹⁶¹⁾

ท่านหญิง อาอิชะฮฺ ยังเล่าอีกว่า “มีทาสชาวหะบะซี(เอธิโอเปีย)มา ร่ำร่ำบริเวณมัสญิดในวันอีด ท่านนบี คือลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม จึงชวนฉันไปดู ฉันได้พาดหัวของฉันลงบนไหล่ของท่าน(และท่านได้ปกปิดฉันด้วยผ้าสไบของท่านและฉันก็ชมการละเล่นดังกล่าว)”⁽¹⁶²⁾

อัน-นะวะวีรีย์ กล่าวว่า "หะดีษนี้ได้สาธยายถึงบุคลิกความเป็นมีจิตเมตตา เอ็นดู กรุณา และการสังคมที่ดีของท่านนบี คือลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม ที่มีต่อครอบครัว ภริยา และคนอื่นๆ"⁽¹⁶³⁾

อิบน์ หะญูรกล่าวเสริมว่า “ในหะดีษข้างต้นส่งเสริมให้มีการเปิดกว้างแก่ครอบครัวในวันอีดด้วยสิ่งต่างๆที่ทำให้พวกเขาารู้สึกพอใจ และผ่อนคลายจากความเหน็ดเหนื่อยของอิวาดะฮฺ...และการประกาศความรื่นเริงสุขสันต์ในวันอีดเป็นเอกลักษณ์ของอิสลามอย่างหนึ่ง”⁽¹⁶⁴⁾

ข้อชี้แจงบางประการเกี่ยวกับละหมาดอีด

- ตักบีร์ อัช-ชะวาอิดเป็นเพียงสุนัตมิใช่วาญิบ ดังนั้นหากไม่ได้ปฏิบัติ ไม่ว่าจะด้วยความหลงลืมหรือเจตนาก็ตาม ก็ไม่ทำให้ละหมาดอีดเป็นโมฆะ หรือเสียหาย⁽¹⁶⁵⁾

⁽¹⁶¹⁾ อัล-บุคอรี (949), มุสลิม (892)

⁽¹⁶²⁾ อัล-บุคอรี (443,949), มุสลิม (892)

⁽¹⁶³⁾ ชัรหุ เศาะฮิหฺ มุสลิม 6/424

⁽¹⁶⁴⁾ ฟัตหุลบารีย์ 2/514

⁽¹⁶⁵⁾ อัล-อุมม์ 1/236, อัล-มุฮนี 3/275

- หากลืมตักบีร์ อัซ-ชะวาอิดและนึกขึ้นได้ขณะที่กำลังอ่านอัล-ฟาติหะฮฺหรือหลังจากนั้น ตามทัศนะที่มีน้ำหนักกว่าถือว่าไม่จำเป็นต้องกลับไปทำตักบีร์ อัซ-ชะวาอิด อีก⁽¹⁶⁶⁾
- หากมะฆุ่มเข้าละหมาดอีต(ตักบีเราะตุลอิหฺรออม) ขณะที่อิมามกำลังก้มรูกูอ ก็ให้เขาก้มลงรูกูอตามอิมามทันที โดยไม่จำเป็นต้องอ่านฟาติหะฮฺและกล่าวตักบีร์ อัซ-ชะวาอิดให้เสร็จเสียก่อน⁽¹⁶⁷⁾
- หากมะฆุ่มเริ่มเข้าละหมาดอีตในร็อกอัตที่สอง ก็ให้กล่าวตักบีร์ อัซ-ชะวาอิดตามจำนวน 5 ตักบีร์ ตามจำนวนการตักบีร์ในร็อกอัตที่สองของอิมาม และในร็อกอัตที่สองของเขา(หลังจากที่เขาลุกขึ้นยืนเมื่ออิมามให้سلامแล้ว)ก็ให้กล่าวตักบีร์ อัซ-ชะวาอิดจำนวน 5 ครั้งเช่นเดียวกัน⁽¹⁶⁸⁾

⁽¹⁶⁶⁾ อัล-อุมม์ 1/236, อัล-มุจญ์มูอ 5/18,21, เราะฎาะฮฺ 1/580, อัล-มุฮนีย 3/175

⁽¹⁶⁷⁾ เราะฎาะฮฺ 1/580

⁽¹⁶⁸⁾ เราะฎาะฮฺ 1/580

ภาคผนวก

III

ละหมาดฮีดที่มุกีอลลา

คือชุมนุมะฮุ

(ทัศนะยะของฮุละมาฮุว่าด้วยการละหมาดฮีดที่สนาม)

1. ความหมายของมุกีออลลา

มุกีออลลา หมายถึง ลานกว้างที่จัดเตรียมไว้สำหรับละหมาดอีด โดยจะมีการปักดอกไม้ หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งไว้เพื่อเป็นสัญลักษณ์แสดงให้รู้ว่า เป็นบริเวณที่เตรียมไว้สำหรับละหมาดอีด⁽¹⁶⁹⁾

2. ที่มาของการละหมาดที่มุกีออลลา

อุละมาอ์ส่วนใหญ่ต่างมีมติเห็นพ้องกันว่าแบบอย่างการละหมาดอีดิลฟิฏรฺและอีดิลอัฎฮาของท่านรอซูล คีออลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม นั้นคือ ท่านจะปฏิบัติที่มุกีออลลาหรือสนามละหมาดเป็นประจำ⁽¹⁷⁰⁾ ซึ่งก็มีหลักฐานมากมายที่มาสสนับสนุนและยืนยันทัศนะดังกล่าว ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1. อับูสะอีด อัล-คุดรีเย์เล่าว่า “ท่านรอซูล คีออลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม จะออกไปยังมุกีออลลา (สนามละหมาด) ในวันอีดิลฟิฏรฺและอีดิลอัฎฮาเป็นประจำ และสิ่งแรกที่ท่านกระทำคือละหมาดอีด เสร็จแล้วท่านก็ลุกขึ้นยืน(บนเท้าของตัวเองโดยปราศจากมินบัรฺ)หันหน้าไปยังมะมฺูมในขณะที่ยังคงนั่งอยู่ในแถว แล้วท่านก็ให้คุฏบะฮ์ด้วยการ

⁽¹⁶⁹⁾ ดู เศาะฮี้หฺ อัล-บุคอรีเย์ (977)

⁽¹⁷⁰⁾ ดู ซาฮฺุล มะอาด 1/172 และ ฟัตหุลบารียฺ 2/361

ให้บทเรียนพร้อมกับคำสั่งเสีย ... แล้วท่านก็เลิก(คือเสร็จพิธี)” อนุ สะอีด กล่าวต่อไปว่า “และปัจจุบันนี้ประชาชนก็ยังคงปฏิบัติอยู่อย่างนั้น”⁽¹⁷¹⁾

อิมาม อัน-นะวะวียกกล่าวว่า “หะดีษนี้เป็นหลักฐานสำหรับผู้เห็นว่าซุนนะฮ์ให้ออกไปละหมาดอีดที่มุกี้ออลลา และการละหมาดอีดที่มุกี้ออลลานั้นประเสริฐกว่าการละหมาดอีดที่มัสญิด และชาวเมืองต่างๆ ส่วนใหญ่ก็ยึดปฏิบัติตามซุนนะฮ์ดังกล่าว”⁽¹⁷²⁾

อิบนู หะญูร อัล-อัศเกาะลานีย์ กล่าวว่า “หะดีษนี้เป็นหลักฐานที่ระบุว่าซุนนะฮ์ให้ออกไปละหมาดอีดยังมุกี้ออลลา และแท้จริงการละหมาดอีดที่มุกี้ออลลานั้นประเสริฐกว่าการละหมาดอีดในมัสญิด เพราะท่านรอซูล ค็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม ปฏิบัติดังกล่าวเป็นกิจวัตร ในขณะที่ความประเสริฐของการละหมาดในมัสญิดของท่านนั้นมีมากมาย(แต่ท่านก็ยังละหมาดอีดที่มุกี้ออลลาอย่างต่อเนื่อง)”⁽¹⁷³⁾

อัล-อัยนี อัล-หะนะฟียกกล่าวว่า “และในหะดีษนี้แสดงให้เห็นว่ามีบัญญัติให้ออกสู่มุกี้ออลลา และไม่มีการละหมาดอีดในมัสญิด เว้นแต่เมื่อมีเหตุจำเป็น”⁽¹⁷⁴⁾

2. อับดุลลอฮ์ อิบนู อุมร์กล่าวว่า “ท่านนบี ค็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม จะออกสู่มุกี้ออลลาในเช้าวันอีด และมีคนคอยถือหอกออกไปพร้อมกับท่านด้วย เมื่อถึงมุกี้ออลลา ก็ทำการปักหอกไว้ตรงหน้าท่าน แล้ว

⁽¹⁷¹⁾ อัล-บุคอรียก 2/259-260, มุสลิม 3/20, อัน-นะสาอียก 1/234, อัล-บัยฮะกียก 3/280

⁽¹⁷²⁾ ดู ชัรหฺ เคาะซีหฺ มุสลิม ของ อัน-นะวะวียก 6/417

⁽¹⁷³⁾ ดู ฟัตหุลบารียยก 2/450

⁽¹⁷⁴⁾ ดู อุมตะตุลกอรียก 6/280-281

ท่านก็ละหมาดฮีดโดยหันหน้าไปยังมัน ที่ทำเช่นนั้นเพราะมุกี้อลลานั้นเป็นลานกว้างที่ไม่มีสิ่งใดใช้เป็นกำแพงกันได้”⁽¹⁷⁵⁾

3. อัล-บัรอรอ อิบนู อาชีบ กล่าวว่า “ท่านนบี ค็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม ได้ออกไปยังบากิอ(สถานที่แห่งหนึ่งในนครมะดีนะฮฺ)ในวันฮีดิลอัฎฮา (ในบางรายงานระบุว่า “ออกไปยังมุกี้อลลา”) แล้วท่านก็ละหมาดฮีดจำนวนสองร็อกอัต แล้วท่านก็หันหน้ามายังพวกเราแล้วกล่าวว่าคูกูบะฮฺ”⁽¹⁷⁶⁾

4. มีคนถามอิบนุ อับบาสว่า “ท่านเคยร่วมละหมาดฮีดพร้อมกับท่านนบี ค็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัมหรือไม่?” ท่านตอบว่า “เคย หากไม่เพราะที่ฉันมีความใกล้ชิดกับท่าน ฉันคงไม่ได้ร่วมละหมาดกับท่านเป็นแน่(เพราะอิบนุ อับบาสยังเป็นเด็กในขณะนั้น) ท่านจะออกไปยังสถานที่ที่มีสัญลักษณ์ บริเวณบ้านของกะษีร อิบนู อัศ-ค็อลด์แล้วท่านก็ละหมาดและกล่าวคูกูบะฮฺ...”⁽¹⁷⁷⁾

จากหลักฐานข้างต้น อุละมาอส่วนใหญ่จึงเห็นว่า “ละหมาดฮีดที่มุกี้อลลานั้นประเสริฐกว่า และนั่นคือซุนนะฮฺที่ท่าน รอซูล ค็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัมได้ปฏิบัติไว้อย่างต่อเนื่อง”⁽¹⁷⁸⁾

อิمام อัล-บะฆอวียกกล่าวว่า “ซุนนะฮฺ(ในการละหมาดฮีด) คืออิمامต้องออกไปละหมาดฮีดทั้งสองยังมุกี้อลลา ยกเว้นเมื่อมีเหตุจำเป็นจึงให้ละหมาดในมัสญิด”⁽¹⁷⁹⁾

⁽¹⁷⁵⁾ อัล-บุคอรี 1/354, มุสลิม 2/55, อับู ดาวูด 1/109, อัน-นะสาอี 1/232, อิบนุ มาญะฮฺ

⁽¹⁷⁶⁾ อัล-บุคอรี 2/273, อะหมัด 4/282

⁽¹⁷⁷⁾ อัล-บุคอรี 2/373, มุสลิม 2/18-19, อิบนุ อบี ชัยบะฮฺ 2/3/2

⁽¹⁷⁸⁾ ดู ซาดุล มะอาด ของอิบนุล ก็อยยิม 1/172 และ ฟัตหุลบารีย์ 2/361

⁽¹⁷⁹⁾ ดู ไซ์รุล ซุนนะฮฺ 4:294

3. ทศนะอุละมาอว่าด้วยการละหมาดอีตที่มีค็อลลา

3.1 ทศนะของอุละมาอัมซัยบหะนะฟี

ในหนังสือมัซัยบหะนะฟีระบุว่า “การออกสู่สนามหรือทุ่งกว้างเพื่อละหมาดอีตนั้นเป็นสุนนะฮฺ ไม่ว่ามัสญิดนั้นมีจะกว้างใหญ่(และจุมะมูมทุกคน) ก็ตาม นี่คือนิยามที่ถูกต้องของมัซัยบหะนะฟี และจะไม่มีการละหมาดอีตในมัสญิด เว้นแต่เมื่อมีเหตุจำเป็นเท่านั้น”⁽¹⁸⁰⁾

3.2 ทศนะของอุละมาอัมซัยบมาลิกีย์

อิมามมาลิกกล่าวว่า “พวกเขา(หมายถึงบรรดาเคาะหะบะฮฺ)ไม่ได้ละหมาดอีตทั้งสอง(ในเมืองเดียวกัน)สองแห่ง และไม่ละหมาดที่มีมัสญิด แต่พวกเขาออกไปยังมุก็อลลาตามสุนนะฮฺที่ท่านนบี ค็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม ได้ปฏิบัติไว้เป็นแบบอย่าง” และท่านได้รายงานจากอิบนุ วัช็บบ์จาก ยูนุส จาก อิบนุ ซิฮาบ ท่านกล่าวว่า “ท่านรอซูลค็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม ออกไปยังมุก็อลลา และประชาชนทุกประเทศก็ปฏิบัติตามสุนนะฮฺดังกล่าว”⁽¹⁸¹⁾

อิบนุ อัล-หาญญ์ กล่าวว่า “และสุนนะฮฺเกี่ยวกับละหมาดอีตทั้งสองคือละหมาดที่มีค็อลลา เพราะท่านนบี ค็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม กล่าวไว้ความว่า “ละหมาดในมัสญิดของฉันประเสริฐกว่าละหมาดที่มีมัสญิดอื่น 1000 เท่า ยกเว้นมัสญิดหะรอม”⁽¹⁸²⁾ ในขณะที่การละหมาดในมัสญิดของท่านมีความประเสริฐอย่างใหญ่หลวงเช่นนี้ เรากลับพบว่า

⁽¹⁸⁰⁾ ดู อัลพะตาวา อัล-ฮินดียะฮฺ 1/118, อุมาตตุล กอริฮฺ 5/381

⁽¹⁸¹⁾ ดู อัล-มุเตวะนะฮฺ อัล-กุบรอ 1/171

⁽¹⁸²⁾ มุสลิม 2/102, อิบนุ มาญะฮฺ (1406) อะหมัด 3/343, 3/397

ท่านยังคงออกไปละหมาดอีตีมุค็อลลา(พร้อมกับบรรดาเคาะหาบะฮฺของท่าน)อย่างต่อเนื่อง โดยยอมละทิ้งมัสญิดของท่านไว้

การปฏิบัติของท่านดังกล่าวเป็นหลักฐานที่ชัดเจนที่สุดที่สั่งกำชับให้(ประชาชาติของท่าน)ออกไปละหมาดอีตีมุค็อลลา เพราะนั่นคือสุนนะฮฺของท่านรอซูล ค็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม และตามทัศนะของมัชฮับมาลิกีย์ ถือว่าการละหมาดอีตีมุค็อลลาในมัสญิดเป็นสิ่งที่อุตริหรือบิดอะฮฺ เว้นแต่เมื่อมีเหตุจำเป็นต้องละหมาดอีตีมุค็อลลา จึงจะไม่ถือว่าเป็นบิดอะฮฺ เพราะท่านนบี ค็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม ไม่เคยทำการละหมาดอีตีมุค็อลลาของท่าน เช่นเดียวกับบรรดาเคาะลีฟะฮฺผู้ทรงธรรมหลังจากท่าน(ก็ไม่เคยละหมาดอีตีมุค็อลลาเช่นกัน)”⁽¹⁸³⁾

3.3 ทัศนะของอุละมาอ์มัชฮับฮาฟีอี

อิมาม อัช-ฮาฟีอีกล่าวว่า “มีรายงานมาถึงเราว่าท่านรอซูล ค็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม จะออกไปละหมาดอีตีมุค็อลลาในเขตมะดีนะฮฺเป็นประจำ เช่นเดียวกับบรรดาเคาะหาบะฮฺและผู้คนรุ่นหลังก็ปฏิบัติเช่นนั้น เว้นแต่เมื่อมีเหตุจำเป็น อาทิเช่นฝนตกเป็นต้น (พวกเขาจึงละหมาดอีตีมุค็อลลาในมัสญิด) เช่นนี้แหละที่ได้ปฏิบัติทั่วทุกเมือง ยกเว้นชาวเมืองมักกะฮฺเท่านั้น ซึ่งฉันไม่เคยได้รับข่าวว่ามีบรรดาสะลัฟรุ่นก่อนท่านใดเคยละหมาดอีตีมุค็อลลาพร้อมประชาชนนอกจากในมัสญิดหะรอหมเท่านั้น และฉันคิดว่าเหตุที่เป็นเช่นนั้นเพราะมัสญิดหะรอหมนั้นเป็นสถานที่ที่ประเสริฐที่สุดบนโลกนี้ ดังนั้นพวกเขาจึงไม่ชอบที่จะละหมาด ณ สถานที่อื่นเท่าที่จะทำได้ (วัลลอฮุ อะอูลัม) เหตุที่ฉันกล่าวเช่นนั้นเพราะว่าในเขต

⁽¹⁸³⁾ อัล-มัดค่อล 2/383 และ เมฮาซินุล ญะลีล 2/195

มักกะฮ์นั้นไม่มีพื้นที่ที่กว้างพอและหากว่ามีการพัฒนาเมืองและมัสญิดก็จูลำหรับประชาชนทำการละหมาดอีด ฉันเห็นว่าพวกเขาไม่จำเป็นต้องออกสู่มุค็อลลา และหากพวกเขาออกไปก็ไม่ใช่ไร และหากแม้ว่ามัสญิดใดเกิดคับแคบและไม่เพียงพอกับจำนวนมุฮัมมิมที่จะมาละหมาดอีด แต่อิหม่ามยังคงยืนกรานที่จะละหมาดอีดในมัสญิด ดังนั้นฉันเห็นว่าการกระทำดังกล่าวเป็นสิ่งที่มักกรูฮ์ ถึงแม้ว่าจะไม่(ถึงกับเสียละหมาดและ)จำเป็นต้องละหมาดอีดใหม่ก็ตาม...”⁽¹⁸⁴⁾

อิหม่าม อัซ-ซาฟีอีย์ ยังเสริมอีกว่า “และฉันชอบที่จะให้มีการละหมาดอีดิลฟิฏรฺและอีดิลอัฎฮาและละหมาดสุริยุปราคาหรือจันทรุปราคาที่ชนบทที่ไม่มีมีการละหมาดมุฮัมมัตที่นั่น”⁽¹⁸⁵⁾

บนพื้นฐานของหะดีษหลายๆบทที่ผ่านมาและคำพูดของอิหม่าม อัซ-ซาฟีอีย์ข้างต้น ทำให้อิหม่าม อัน-นะวะวียี ยืนยันอย่างหนักแน่นว่า “และถ้าหากว่าไม่มีเหตุจำเป็นใดๆ (อาทิเช่นฝนตก มีโคลน อากาศหนาวจัด หวาดกลัว เป็นต้น) อีกทั้งมัสญิดก็คับแคบไม่สามารถรองรับจำนวนประชาชนทั่วหมู่บ้าน ก็ไม่มีการโต้แย้งระหว่างบรรดาอุละมาอฺว่า การออกสู่นาม(มุค็อลลา)หรือลานกว้างเพื่อละหมาดอีดนั้นเป็นสิ่งที่ประเสริฐกว่า (การละหมาดอีดในมัสญิด) และถ้าหากว่ามัสญิดนั้นกว้างและไม่มีเหตุจำเป็นใดๆ ดังนั้นในมัซฮับซาฟีอีย์มีที่ขัดแย้งออกเป็นสองทิศตะด้วยกันคือ

ทัศนะที่หนึ่ง เห็นว่าละหมาดอีดในมัสญิดประเสริฐกว่าละหมาดที่มุค็อลลา (นี่เป็นทัศนะที่ถูกต้องกว่าของซาฟีอีย์และชาวอิรักส่วนใหญ่)

⁽¹⁸⁴⁾ ดู อัล-อุมม 1/234 และมะริฟะตุสสุนัน วัล-อาษารุ 3/31

⁽¹⁸⁵⁾ ดู อัล-อุมม 1/240 และมะริฟะตุสสุนัน วัล-อาษารุ 3/27

ทัศนะที่สอง เห็นว่าละหมาดที่มุกี้ออลลาประเสริฐกว่า (นี่คือทัศนะที่ถูกต้องกว่าของอุละมาอ์ซัยฮ์ชาฟีอี๋ยกลุ่มหนึ่งจากเมืองคูรอซาน เพราะท่านนบีได้ออกไปละหมาดอีดยังมุกี้ออลลาอย่างเป็นนิจ)

ตามสภาพการณ์ปัจจุบัน ความขัดแย้งของทั้งสองทัศนะดังกล่าว เป็นเพียงทฤษฎีที่สามารถมาบรรจบกันได้ กล่าวคือทัศนะที่หนึ่งที่กล่าวว่าละหมาดอีดที่มีสญิดประเสริฐกว่าละหมาดที่มุกี้ออลลานั้นมีข้อแม้ว่าสญิดดังกล่าวต้องจุมะมูมหรือผู้ละหมาดทั้งหมดทั้งหญิงและชาย ซึ่งตามสภาพความเป็นจริงแล้วแทบจะไม่มีสญิดในเมืองใดหรือหมู่บ้านใดเลยในปัจจุบันที่มีคุณสมบัติดังกล่าว หมายถึงสามารถจุมะมูมได้ทั้งหมด แม้กระทั่งสญิดหะรอมที่มักกะฮ์และสญิดนบีที่มะดีนะฮ์ก็ตาม ดังนั้นทั้งสองทัศนะจึงมาบรรจบกันที่ว่า “ละหมาดอีดที่มุกี้ออลลาประเสริฐกว่าละหมาดที่มีสญิดตามทัศนะของอุละมาอ์อิสลามส่วนใหญ่”

อิหม่าม อัน-นะวะวี๋ย ได้ยืนยันอีกครั้งว่า “บนพื้นฐานดังกล่าว หากว่าอิหม่ามคนใดสละสญิดที่กว้างเพื่อออกไปละหมาดอีดยังมุกี้ออลลาพร้อมๆ กับประชาชนทุกคน ถือว่าการกระทำดังกล่าวค้านกับสิ่งที่ประเสริฐกว่า แต่ไม่ถือว่าการกระทำที่น่ารังเกียจ(มักรุฮ์) แต่หากว่าเขายังคงยืนกรานที่จะละหมาดอีดในสญิดที่คับแคบโดยปราศจากเหตุจำเป็นใดๆที่ทำให้ไม่สามารถออกไปละหมาดอีดยังมุกี้ออลลาได้ ถือว่าเป็นการกระทำที่น่ารังเกียจ(มักรุฮ์)”⁽¹⁸⁶⁾

เนื่องจากว่าอิสลามได้ส่งเสริมประชาชาติมุสลิมทุกคนให้ออกไปละหมาดอีดพร้อมๆ กัน และร่วมเป็นสักขีพยานและประกาศความยิ่งใหญ่และชัยชนะเหนือชัยฏอน ไม่ว่าจะเป็สตรีแก่ แม่หม้าย หรือสาว

⁽¹⁸⁶⁾ ดู อัล-มุญญ์มูฮ์ 5/8-9 และ นิฮายะตุล มุหฺตาจญ์ 2/384

สวย ทั้งที่มีประจำเดือนและไม่มี และเด็กเล็กเด็กน้อย ดังนั้นจะเห็นได้ว่า แทบจะไม่มีมัสญิดหมู่บ้านใดเลยที่จุ่มะมูมทั้งหมด ส่วนใหญ่แล้วล้วนออกไปข้างนอกมัสญิดและต้องละหมาดอีดที่ลานนอกมัสญิด ซึ่งตามมัซฮับซาฟีอีแล้วถือว่าเหตุการณ์ดังกล่าวเป็นสิ่งที่น่ารังเกียจหรือมักถูสุยอย่างเป็นเอกฉันท์

อย่างไรก็ตามอิมาม อัซ-ซาฟีอีและบรรดาสหายนของท่านเห็นว่า “หากอิมามจะออกไปละหมาดอีดยังมุกีออลลา เขาต้องแต่งตั้งตัวแทนไว้คนหนึ่งเพื่อเป็นอิหม่ามนำละหมาดอีดและอ่านคฺฎบะฮฺในมัสญิดพร้อมๆ กับบรรดาผู้ที่อ่อนแอหรือแก่ชราที่ไม่สามารถออกสู่นามละหมาดได้”⁽¹⁸⁷⁾

3.4 ทักษะของอุละมาอ์มัซฮับหะนะลี

อิบน์ กุตามะฮฺกล่าวว่า “สุนนะฮฺของละหมาดคือละหมาดที่มุกีออลลา(ไม่ใช่ที่มัสญิด) เพราะเราถูกสั่งให้ปฏิบัติตามสุนนะฮฺของท่านนบี คือลัลลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม ... และไม่เคยมีรายงานจากการปฏิบัติของท่านนบีว่าเคยละหมาดในมัสญิด ยกเว้นเมื่อมีเหตุจำเป็นเท่านั้น”⁽¹⁸⁸⁾

ท่านกล่าวอีกว่า “ส่วนเหตุผลของเรา(ที่เห็นว่าละหมาดอีดที่มุกีออลลาประเสริฐกว่าละหมาดในมัสญิดไม่ว่ามัสญิดนั้นจะกว้างหรือแคบก็ตามนั้น) เพราะท่านรอซูล คือลัลลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม จะทิ้งมัสญิดของท่านและออกไปละหมาดยังมุกีออลลา เช่นเดียวกับการกระทำของบรรดาเคาะลีฟะฮฺหลังจากท่าน และแน่นอนอย่างยิ่งว่า ท่านนบีจะไม่สละหรือยอมทิ้งสิ่งที่ประเสริฐกว่า ในขณะที่สิ่งนั้นอยู่เพียงแต่เอื้อม และพยายามปฏิบัติในสิ่งที่ไม่สมบูรณ์หรือประเสริฐน้อยกว่า

⁽¹⁸⁷⁾ ดู อัล-มััจญ์มูอ 5/9

⁽¹⁸⁸⁾ ดู อัล-มุขนี 2/382

ในขณะที่สิ่งนั้นอยู่ไกลลิบ อีกทั้งท่านก็ไม่ได้บัญญัติให้ประชาชาติของท่านละทิ้งสิ่งที่ประเสริฐกว่าด้วย...”⁽¹⁸⁹⁾

3.5 ทศนะของอุละมาอ์ซัยฮอฮิรีย์

อิบนุ หัซม์ กล่าวว่า “และฐานะของการละหมาดอีดทั้งสองคือให้ประชาชนของทุกหมู่บ้านหรือเมืองออกไปยังลานกว้างใกล้ๆกับบ้านของพวกเขาในช่วงเช้าของวันฮีดหลังจากที่ดวงอาทิตย์เริ่มทอแสงและเริ่มอนุญาตให้ละหมาดสุนัต...”⁽¹⁹⁰⁾ และหากเกิดความลำบากที่จะออกไปยังมุก็อลลาได้ก็ให้ละหมาดในมัสญิดญามิอ์...และท่านรอซูล ค็อลลัลลอฮุ- อะลัยฮิวะสลัลม จะออกไปยังมุก็อลลาเพื่อละหมาดอีดทั้งสองเป็นประจำ ดังนั้นการละหมาดอีดที่มุก็อลลาจึงประเสริฐกว่า และละหมาดอีดที่อื่น(ในมัสญิด)ก็ใช้ได้ เพราะมันเป็นเพียงแบบอย่างที่ท่านรอซูลได้กระทำไว้ ไม่ใช่คำสั่ง”⁽¹⁹¹⁾

4. สรุปความ

จากหลักฐานและทัศนะต่างๆของบรรดาอุละมาอ์ซัยฮอฮิรีย์ข้างต้น ทำให้เป็นที่ประจักษ์แก่เราว่าละหมาดอีดที่มุก็อลลาหรือสนามละหมาดนั้นเป็นฐานะและประเสริฐกว่าละหมาดอีดในมัสญิด

บางมัซฮับถือว่าการละหมาดอีดในมัสญิดโดยปราศจากเหตุจำเป็นใดๆ เป็นการอูตริหรือบิตอะฮ์ในศาสนา(ตามทัศนะของมัซฮับมาลิกีย์)

⁽¹⁸⁹⁾ ดู อัล-มุซนีย์ 2/ 229-230

⁽¹⁹⁰⁾ ดู อัล-มุทัลลา 5/81

⁽¹⁹¹⁾ ดู อัล-มุทัลลา 5/86-87

และบางมัซฮับถือว่าการละหมาดอีดีนในมัสญิดที่คับแคบเป็นการกระทำที่น่ารังเกียจหรือมักรูฮู(ตามทัศนะของมัซฮับซาฟีอี)

แน่นอนอย่างยิ่งว่า ชุหนะฮฺชะหมาดอีดีนที่มุกีออลานั้นเป็นชุหนะฮฺที่บรรดาอิมามมัซฮับทั้งหลายให้การสนับสนุนและยึดปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

ความคลุมเครือและคำตอบ

ถึงแม้ว่าชุหนะฮฺชะหมาดอีดีนที่มุกีออลาจะเปรียบพร้อมด้วยหลักฐานที่มั่นคงและได้รับการสนับสนุนจากอุละมาอส่วนใหญ่ แต่ก็ยังเกิดความคลุมเครือแก่อุละมาอบางคน โดยที่พวกเขาเห็นว่าการทำงานรอสูล คือลัลลอฮฺอะลัยฮิวะสัลลัม ต้องออกไปละหมาดที่มุกีออลานั้น เพราะมัสญิดของท่านคับแคบไม่จุสำหรับมะมูมที่ไปละหมาดอีดีนพร้อมกับท่าน ดังนั้นจึงแสดงให้เห็นการละหมาดอีดีนในมัสญิดประเสริฐกว่าละหมาดที่มุกีออลา ถ้าหากว่ามัสญิดนั้นกว้างขวางและสามารถจุมะมูมทั้งหมด⁽¹⁹²⁾

ทัศนะดังกล่าวเป็นสิ่งที่ควรพิจารณาและทบทวนอย่างยิ่ง เพราะหากเป็นเช่นนั้นจริง แน่หนอนว่าท่านรอสูลคงจะไม่ออกไปละหมาดอีดีนที่มุกีออลาอย่างแน่นอน เพราะท่านจะไม่ปฏิบัติสิ่งใดอย่างแน่นอน เว้นแต่ว่าสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่มีความดีและประเสริฐกว่า

ที่น่าแปลกก็คือมัซฮับซาฟีอีได้ยึดเอาการละหมาดญุมอัตของท่านนบี คือลัลลอฮฺอะลัยฮิวะสัลลัม ในมัสญิดของท่านเพียงแห่งเดียวอย่างสม่ำเสมอในเขตนครมะดีนะฮฺเป็นหลักฐานสำหรับการไม่อนุญาตให้มีการละหมาดญุมอัต(ซึ่งเป็นวันอีดีนประจำสัปดาห์)เกินสองแห่งในเมือง

⁽¹⁹²⁾ ดู คำพูดของ อิมาม อัน-นะวะวีอี ใน ซัรหฺ เคาะฮีหฺ มุสลิม 6/417

หนึ่งๆ และถือว่าญะมาอะฮ์ทั้งสองนั้นใช้ไม่ได้(เป็นโมฆะ) ในขณะเดียวกัน กลับไม่ยึดเอาแบบอย่างการละหมาดฮิดที่มุกี้อลลาอย่างสม่ำเสมอของท่านนบี ค็อลลัลลอฮูอะลัยฮิวะสลัลม ซึ่งเป็นฮิดประจำปี มาเป็นหลักฐานที่ชี้ชัดว่าละหมาดฮิดที่มุกี้อลลานั้นประเสริฐกว่าละหมาดฮิดที่มีสติญามือ

ในทางกลับกัน เรากลับพบว่ามัสญิดมุสลิมในบ้านเราจำนวนไม่น้อยที่ยึดเอาฮิดเล็ก ๆ ทั่วไป หรือบาหลีเป็นสถานที่ละหมาดฮิด ซึ่งจะพบว่าในหมู่บ้านหนึ่งๆจะมีการละหมาดฮิดในมัสญิดหรือบาหลีมากกว่าหนึ่งแห่ง และอ้างว่าสถานที่ละหมาดฮิดของพวกเขาประเสริฐกว่ามุกี้อลลาหรือสนามละหมาด ซึ่งขัดกับทัศนะของอูลมะฮามากมายตามที่ได้กล่าวมาแล้ว และยังขัดกับเป้าหมายหลักของเทศกัลวันฮิดอีกด้วย

ส่วนคำอ้างที่ว่า “ท่านปฏิบัติเช่นนั้นเพราะความคับแคบของมัสญิด” เป็นคำอ้างที่ไร้ซึ่งหลักฐาน เพราะหากเป็นเช่นนั้นท่านก็คงจะรีบขยับขยายมัสญิดของท่านให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพราะความประเสริฐของการละหมาดฮิดในมัสญิดของท่านนั้นมีมาก แต่ท่านก็ไม่ทำเช่นนั้นและยังคงออกไปละหมาดฮิดพร้อมๆ กับเคาะหาบะฮ์ในละแวกมะดีนะฮ์ที่มุกี้อลลาจวบจนวาระสุดท้ายแห่งชีวิต

เช่นเดียวกับบรรดาเคาะลีฟะฮ์ทั้งสี่ ถึงแม้ว่าจะมีการต่อเติมมัสญิดแล้วก็ตาม ก็ไม่มีรายงานว่าพวกเขาเคยละหมาดฮิดในมัสญิดโดยปราศจากเหตุสุดวิสัยใดๆ

เช่นเดียวกับคำอ้างที่ว่า “เหตุที่ท่านรอซูล ค็อลลัลลอฮูอะลัยฮิวะสลัลม เลือกละหมาดฮิดที่มุกี้อลลานั้นเพราะขณะนั้นมีเพียงมัสญิดนะบะวีเย์เพียงแห่งเดียวเท่านั้น ทำให้ไม่จุสำหรับมะมูมทั้งหมด” เป็นคำ

อ้างที่ขัดกับหลักฐานอันชัดเจน เพราะมัสนิดในมะดีนะฮ์สมัยท่านรอซูลนั้นมีมากมายและเป็นที่รู้จักกัน อาทิเช่น มัสนิดกุบาว ซึ่งเป็นมัสนิดแห่งแรกที่ท่านได้สร้างไว้ก่อนมัสนิดนะบะวีีย มัสนิดกิบลัตยัยน์ และมัสนิดอัลฟัตหฺ ฯลฯ⁽¹⁹³⁾

อิมาม อัช-เซากานีเย่ย์ กล่าวว่า “สำหรับคำอ้างที่ว่าสาเหตุที่ท่านมีคือลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม ต้องออกไปละหมาดอีตยัมมฺคือลลาเพราะมัสนิดท่านมีคัมแคบนั้น เป็นเพียงการคาดเดาที่ไม่มีน้ำหนักพอที่จะใช้เป็นเหตุผลหรือข้ออ้างเพื่อหลีกเลี่ยงจากการปฏิบัติตามสุนนะฮ์ของท่านในการออกไปละหมาดอีตยัมมฺคือลได้ หลังจากที่ยกพวกเขายอมรับว่ามี การออกไปละหมาดอีตยัมมฺคือลลาของท่านรอซูล คือลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม อย่างเป็นทางการ”⁽¹⁹⁴⁾

คำเรียกร้องและเชิญชวน

หวังว่าด้วยคำชี้แจงข้างต้นคงทำให้เกิดความกระจ่างชัดอย่างแจ่มแจ้งแก่พี่น้องมุสลิมทุกคนและไม่คลุมเครืออีกต่อไปเกี่ยวกับสุนนะฮ์การละหมาดอีตยัมมฺคือลลาของท่านรอซูล คือลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม และบรรดาเคาะหาบะฮ์หลังจากท่าน

และไม่ควรอย่างยิ่งที่ปฏิเสธหรือต่อต้านการละหมาดอีตยัมมฺคือลลานั้น เพราะโดยแท้จริงแล้วนั่นคือการต่อต้านแบบอย่างของท่านรอซูล คือลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม ที่ท่านได้ถือปฏิบัติอย่างต่อเนื่องทุกๆปีจวบจนวาระสุดท้ายแห่งชีวิตและตามด้วยบรรดาเคาะหาบะฮ์ของท่านและชนรุ่นหลังจากนั้น

⁽¹⁹³⁾ ดูชื่อมัสนิดต่างๆที่อิบนุ หะญูรได้กล่าวไว้ใน ฟัตหุลบารีย 1/445

⁽¹⁹⁴⁾ ดู นัยลุล เอาญีอฺ 3/248

เป็นสิ่งที่ไม่ควรสำหรับมุสลิมผู้อ้างตนว่ารักอัลลอฮ์และรัก
รอซูลของพระองค์ ที่จะปฏิบัติสวนทางกับคำสั่งและแนวทางการปฏิบัติ
ศาสนกิจของท่านรอซูล คืออัลลอฮ์อะลัยฮิวะสَّلَام โดยเฉพาะถ้าหาก
เขาแสดงออกด้วยการปฏิเสธหรือต่อต้านอย่างสิ้นเชิง

ในขณะที่พระองค์อัลลอฮ์ได้ตรัสไว้ในสุเราะฮ์ อัล-อะหฺซาบ
อายะฮ์ที่ 36 ว่า

ความว่า “ไม่บังควรแก่ผู้ศรัทธาชายและหญิงเมื่ออัลลอฮ์และ
รอซูลของพระองค์ได้ทรงกำหนด(ใช้ให้ปฏิบัติ)กิจการใดแล้ว ยังมี
ทางเลือกอื่นอีกในกิจการของพวกเขา และผู้ใดไม่ยอมเชื่อฟัง (ไม่
ปฏิบัติตาม)อัลลอฮ์และรอซูลของพระองค์แล้ว แน่แน่นอนเขาได้หลง
ทางอย่างชัดแจ้ง”